

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos pekt sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 18 fillér.
Nyílttér pekt sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, szeptember 29.

Mai számunk főbb közleményei:

- A kormány lemondása a képviselőházban.
- Felbomlott a koalíció.
- Pénzügytartás Ferenc Ferdinánd arcképével.
- Kártérítés a megszakadt barátságért.
- Sorok a vidám szobrászról.
- Aradon letartóztatott rablógyilkosok.
- A szubvenciós Löbl.
- Akik nem adnak borraivalót.

A kormány bucsuja.

Arad, szeptember 28.

A képviselőházban az egész kormány bejelentette lemondását, de a bucsuzás, legalább a látszat szerint, *Wekerle* Sándor bucsuja volt. Az „elpusztíthatatlan miniszterelnök”, így nevezték el őt, akit háromszor nevezett ki a király erre az állásra, most már megy s ő maga is azzal egészítette ki a távozás hangulatát, hogy az itt hagyott ügyeket, a választójog kérdését, a bank-ügyet leltár mellett átadogatta azoknak a valakiknek, akik a jövőben gondozni fogják. Elmondta a maga nézetét felőlük, az utódok majd tegyenek úgy, amint bölesnek találják.

S nyomban az ő távozása után a politikai mező első helyén áll *Kossuth* Ferenc. Még nem, mint designált miniszterelnök, de mégis az a személy, akin a válság sorsa áll. *Wekerle* Sándor *Kossuth* Ferenc meghívását ajánlotta a királynak, s a király ezt ter-

mészetesen elfogadta. *Kossuth* tehát mint a függetlenségi párt vezére, — a koalíciót ma mindörökké beszenelték az enyészet számára, — jelenik meg az uralkodó előtt.

De maga ez a tény még nem jelenti a megoldás küszöbét. Az a valóság, hogy *Kossuth* Ferenc az utóbbi időben egyre közelebb jutott az önálló bank intranszignens hiveihez, — s ma is, bár csak egy helyeslő intéssel, magáévá tette azok álláspontját, — óriás szikla a kibontakozás útja előtt. A király, ezzel a programmal, a többség vezérét aligha fogja megbizni a kabinetalakítással, s ha egyik részről se engednek, akkor egyre közelebb kerül a lehetősége, a valószínűsége a parlamenten kívüli kormányzásnak.

A nemzet érdeke mindenestre azt kívánja, hogy *Kossuth* Ferenc és a függetlenségi párt vegyék át a kormányzást. Csak ez jelenthet tartós, hosszú időre szóló megoldást. Az egészségtelen szövetség, a koalícióra épített rendszernek számtalan baja, hibája után egyre jobban érett meg a szüksége annak, hogy a függetlenségi párt, mint szervezett és a koalíciónál bizonyára jobban összetartó egység, legyen a politikai események döntője. *Kossuth* Ferenc pedig nemcsak mint a függetlenségi párt elnöke, hanem mint higgadt, politikai tehetségben elsőrendű államférfi is rátermett arra, hogy az ország kormányelnöke legyen.

Ezt a legközelebb álló, legtartósbabnak ígérkező, legkívánatosabb megoldást kell elősegíteni minden tényezőnek, a melynek abban része lehet. A jelen pillanatban nem igen képzelhető oly aranyhid, amely a bankkérdésben egyre tágabba nyílt szakadékot összekötné. A korona, a katonai kérdésekben szerzett tapasztalatok szerint, nem igen szokta változtatni álláspontját, s a jelen esetben talán nem is igen lát kényszerítő eszközt erre; a többség pedig, a melytől a kormányvállalás függ, még az utolsó órákban is hozzákötötte magát ehhez a szélső állásponthoz. De a politikai tudósok és ezermesterek nem egyszer formálták a lehetetlennek látszót lehetővé, a vigasztalant derüstre, az abszurdumot valóssággá.

Mikor az egy napra megnyílt kapukat újra becsukták, akkor kezdődött meg az izgatott várakozás ideje. Ujra Bécsbe mennek a miniszterek; holnap — még ez egyszer — *Wekerle* is, azután *Kossuth* Ferenc. A kihallgatás, a melyben *Kossuth* fogadja a király, bizonyára azzal végződik, hogy a korona „előterjesztéseit megfontolás tárgyává fogja tenni”, — s azon fog eldölni, hogy a nyugodt kormányzás, békés, termékeny parlamenti ősznek néz-e elébe az ország, vagy pedig egy viharos, exlexes télnek, tavasznak, talán nyárnak is?

Lemondás.

Irtá: Szecső Vilmos.

Az este még diadalittasan tért nyugovóra *Bartha* Sándor. Az ifjuságnak pajzán, selymesen lány és mámorító hulláma ölelte át egész testét s amint a tükörbe pillantott, maga is meglepődött az arca üdeségén s a szeme ragyogó sugarán. Vidáman és sugarasan bontakozott ki előtte a jövő képe, vég nélkül bizott magában, erejében és szinte ott látta maga fölött csillogni mély, meleg és teljes fényben a szerencse csillagát.

Uj szerelme, mely ezen a kis, elhagyott fürdőhelyen váratlanul lepte meg már fáradt és reménytelen szívét — most édes, diadalmas szenzációként ujjongott benne. Az est valóban gyönyörű volt. Ott ültek a verandán *Olgával* és ez a hideg arcú, büszke fejtartású leány csillogó szemmel és az odaadó figyelem eleven szobraként hallgatta a *Bartha* Sándor halk és izlésesen tompított szavát. Még nem beszéltek szerelmükről, de hármiról is lett legyen szó közöttük — a mindennapos eseményekről való beszélgetésükben, hanghordozásuk reszkető szemérmességében: finom és titkos, senki más által meg nem érezhető szerelmi vallomás volt, mely édes kábultságba ringatta őket.

A szomszédos asztalnál *Csetneky* Emil, a fiatal tisztartó, aki már két hete kerülgeti *Olgát*, lármás és parlagi szerelmi művészetének

minden eszközét felhasználta már, hogy a leány figyelmét magára vonja. Már a cigányt is oda rendelte asztalához és huzatta vele a leány nótáit, de *Olga* oda se tekintett.

Bartha még érezte ujjain a leány kezének lágy, édes és csiklandó szorítását, mely oly kellemes bizsergésbe hozta, mintha valamely finom és nemes bornak könnyed, szines és mámoros felhője borította volna el. Arra gondolt, hogy mennyit is kereste ezt a leányt, mily hosszú gyötrelmek, mily megalázó, tompa és halálosan fárasztó kiábrándulások közt, de végre, végre mégis megtalálta.

Ahogy azonban eloltotta a lámpást, egyszerre érthetetlen és különös szomorúság lepte meg. Eleinte nem döbbent meg, mert nagy sikerek és eredmények mámoros küszöbén már sokszor fogta el őt is a finom és nemes lelkek szelid és méla bánata. A mulandóság szellője, az örök tél lehellete ez, mely néha belesüvit a legragyogóbb pompájú nyárba is és az ifju, büszke diszben pompázó fáról letép egy csomó levelet.

De most nem akart a nap újra kisütni és mintha egy rejtett zsilip nyílt volna meg a *Bartha* lelkében, a szomorú gondolatok hőmpölygő árja borította el hirtelen. A gondolat mindég visszatér hozzá, hogy ő husz esztendővel idősebb a leánynál és egyszerre nyomasztó fájdalmas és bizonytalan érzéssel látta a jövőt. Valami tompa nyomást érzett a szívében, mert hirtelen feltűnt előtte a *Csetneky* Emil ifju és

elbizakodott alakja. Ez a kép folyton visszatért hozzá és érthetetlen ostoba, dühös féltékenységgé gyötörte.

Alig aludt valamit és reggel megdöbbenve nézett a tükörbe. Tegnap még üde arca fakón, ráncosan, öregesen meredt vissza, a beesett szemében pedig fénytelen fájdalom ült. Fáradtan, kimerülten, szinte betegesen ment ki a terraszra és mintha gonosz és gyilkos kézzel lepaskolták volna róla illuziójának virágait, halálosan szomorúan ült ott és üresnek, ostobának, csunya-nak érezte magát.

Hirtelen valami bársonyos ütést érzett a vállán: *Olga* állt mellette, fiatalon, ragyogóan és a kék, mély szemében egy édes, vidám, titkos és izgalmas kezdetnek mondhatatlan meleg, féltő kérdésből és szemérmes válaszból szövődött sugara csillogott.

A leány leült *Barthával* szemben s amint a férfi fáradt arcába pillantott, az ijedtségnek halvány felhője szaladt át az arcán. A szeméből hirtelen eltűnt a meleg fény és szorongó, féltő kíváncsisággal tekintett a férfira.

Barta szomorúan mosolygott és beszélni kezdett a fájdalom naiv, gyermeces közvetlenségével:

— *Olga*, én hosszú, hosszú éveken át kerestem magat. Már régen kerestem, amikor még a gyermekkor szüzi, rejtelmes és szent titkokat látó világában szunnyadozott. Kerestem magat, százszor is tévedtem és mindannyiszor a hideg, üres és sötét semmisségbe szétszórtam

A kormány lemondása a képviselőházban.

Az első ülés.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 28.

A képviselők ma korán keltek. Fél-tíz tájon már eleven élet volt a folyosón és csoportok verődtek össze, hogy megvitassák a helyzetet s az is, emez is elmondhassa, hogy merre látja a válságból kivezető utat. A függetlenségi párt vezérei bizonyosak, hogy a felség a válságot Kossuth Ferenczel egyetértésben el fogja intézni s nem állja útját, hogy a függetlenségi párt a királynak is tetszetősebb általános és egyenlő választói jogot megvalósíthassa s hajlandó lesz engedményre a bankügyben is. Komornak főszi a helyzetet Ugron Gábor. Azt mondotta, hogy a helyzetből kiokoskodni nem tud.

— Mert nem tudom — így mondotta — igaz vagy hamis kártyákkal játszanak-e?

Nagyon sötétnek bírálják a helyzetet az alkotmánypártiak. Abban hitetlenkednek, hogy a király elfogadná a többet, amit Kossuth kíván, holottan nem fogadta el a kevesebbet, amit Wekerle-Andrássy kértek. Ezért nem várnak Kossuth meghívásától eredményt.

Akadnak aztán optimisták. Olyanok, akik személy szerint kaptak értesítést Bécsből, hogy az uralkodó elismerte azt a jogot, amely a kormányzásban a többséget illeti meg.

Tíz órakor zsufolt karzat és csaknem teljes számmal megjelent képviselők jelenlétében nyitotta meg az ülést Justh Gyula elnök. Parentálásokkal és különféle bejelentésekkel kezdte, mikor pedig a válasz nélkül maradt interpellációkról szólt, egy kis vitát is idézett elő.

A bankbizottság jelentésének beterjesztése után Wekerle Sándor állott fel és rövid, de érdekes szavakban bejelentette a kormány lemondását. Utána Holló Lajos mondott egy a koalíciót erősen támadó hosszabb beszédet, melyben a válság egész anyagát szóvá tette.

Az ülés egyik legérdekesebb része Wekerle miniszterelnök második felszólalása volt. Wekerle válaszolt mindazokra a vádakra és kritikákra, melyek a kormányt, különösen pe-

dig a 67-eseket érték, főleg a bankkérdés és a választójog körül. Beszéde bár diszkrét formájú, de határozott szakitást jelent a függetlenségi párttal, úgy, hogy Holló és Wekerle mai beszéde után a koalíció végleges szétbomlása következett be.

A Ház végül október 5-ig elnapolta magát.

Részletes tudósításunk itt következik:

Parentálások és bejelentések.

Pontban tíz órakor nyitja meg Justh Gyula az ülést. Mintegy háromszáz képviselő jelent meg a mai ülésen. Különösen nagy számban jelentek meg a függetlenségi párti képviselők.

Az ülés megnyitása után Justh Gyula elnök a meghatottságtól remegő hangon emlékezik meg Thaly Kálmán elhunytáról. Mély fájdalom tölti el szívet — mondotta a többi közt — midőn a megdöbbentő hírt kell a Ház tudomására hozni, hogy Thaly Kálmán, aki fél-századon át közéleti szereplése által hervadhatatlan érdemeket szerzett, aki a nagy fejedelmek krónikáját örökölte meg és aki a Házban éppen a legnagyobb válság idején a pártok között békét teremtett, elhunyt. Indítványozom, hogy a Ház elhunyt felett érzett mély részvételnek jegyzőkönyvileg adjon kifejezést, a ravatalra koszorút küldjön és a temetésen küldöttsegileg képviseltesse magát. (Helyeslés.) Az elnök még báró Majthényi Adámot is elparentálja. Bejelenti öfelségének köszönetét születésnapja alkalmából kifejezett üdvözlésekért; József kir. herceg családjában beállott örvendetes családi eseményt és Günther Antal igazságügyminiszter lemondását. (Felkiáltások: Örömmel vesszük tudomásul!) Bemutatja Simkó József mandátumáról való lemondását. (Derűtség.) Jelentést tesz a Háznak az összeférhetlenségi bizottságnak Hódy Gyula összeférhetlenségi ügyében hozott határozatáról. A bizottság mint alakilag meg nem felelőt visszautasította a bejelentést. Az elnöki irományok és előterjesztéseket a Ház tudomásul vette. Intézkedik a kivándorlási tanácsba kiküldendő négy képviselőnek megválasztása iránt. Vertán Endre jegyző több város és vármegye kérvényét olvassa fel, melyben az önálló magyar nemzeti bank 1911. január elsejére való felállítását kérelmezik. A Ház tagjai élénk helyesléssel fogadják a kérvényeket.

Bajok az interpellációk körül.

Ezután az elnök a választ váró interpellációk és indítványok jegyzékét olvastatja fel. 144 interpelláció vár elintézését.

Bozókny Árpád a házszabályokhoz kér szót. Az 1848. évi III. tc. 29. §-a meghatározza a

képviselő interpelláló jogát, de meghatározza egyben a válasz határidejét. Ez a kormány — ugymond — teljesen negligálja ezt a jogot s egyedüli rendelkezésére álló jogától üti el a képviselőket. Száznegyvennégy interpelláció maradt elintézetlen, ez mindmegannyi házszabálysértés!

Nagy György az elnököt megkérte, engedje meg, hogy a mai ülés végén a Kuria elnöki székének betöltése ügyében sürgős interpellációt tegyen. (Helyeslés.) Az engedélyt az elnök nem adta meg. (Felkiáltások a balpárton: Nem helyes!)

A bankbizottság jelentése.

Holló Lajos, a bankbizottság eladója a bankbizottság ismert határozatát terjeszti elő. (Hosszantartó élénk éljenzés és taps.) Az elnök a jelentést annak idején napirendre tüzeti.

Ezután Okolicsányi László, az igazoló bizottság eladója Fekete László képviselőt igazoltnak jelenti ki.

Wekerle a kormány lemondásáról.

Nagy figyelem közepette Wekerle Sándor miniszterelnök áll fel szólásra:

T. Ház! Tegnap öfelségét megkérni bátorokodtam, miután nem sikerült az őszig a helyzetben világosságot teremteni, lemondásunk elfogadására. Egyben bejelentem, hogy öfelsége Kossuth Ferencet, mint a többségi párt vezérét meg fogja hallgatni. (Éljenzés.)

A koalíció ellen.

Holló Lajos: A kormány lemondásához szól. Hosszu időn keresztül egy országot kormányválsággal vezetni nem lehet. A törvényhozás működését megbénítani sem lehet. Ez a válság alkotmányválság. (Helyeslés.) A tavasszal úgy látszott, hogy sikerülni fog a gyors megoldás. Reményeinkben azonban csalódtunk. A legnagyobb határozottsággal kell azonban az ellen tiltakoznunk, hogy a válságot az önálló bank miatt huzzák-halasszák. A másik a választói jog reformja.

Pető Sándor: Egyenlő és titkos! (Zaj.)

Holló Lajos: Én nem hiszem, hogy a koalícióban levő pártok ne vállalnak kötelezettséget, ha ez a koalíció felbomlott is volna. Megemlékezik arról a mozzanatról, midőn éppen a ma elparentált Thaly Kálmán mentette meg a függetlenségi párttal egyetemben, az országot az abszolutizmustól. A függetlenségi párt tehát nem vádolható azzal, hogy a törvényhozás működését megakadályozza. Ezredéves törvényeink vannak, melyeket a hatalom nem tud romba dönteni. (Ugy van!) Az ország

a lelkem sugarait, az ifjúságom szent hitét és ujjongó bizalmát eltékoztaltam. Most végre, végre megtaláltam magát, de most azt kell mondanom, becsületes ember vagyok, tehát azt kell mondanom:

— Olga! Nincs már bennem semmi, amit magának adhatnék!

A leány tagadón rázta fejét és szólni akart, de Bartha egy mozdulattal elhallgattatta.

— A világon csak egy kincs van, csak egy nagy és szép dolog: az ifjúság. Ő, bár fiatalágom minden gyermekes és szertelen tűzét, minden mámoros birodalmát, minden felhőhasító reményét, minden könnyes, meghatott és reggelenként frissen, újra föltámadó szárnyalását magának áldozhattam volna. De én mindezt elpazaroltam. Mind e kincset fölszitta belőlem ez a sáros, rideg, fekete világ! Most fáradt vagyok és félek a jövőtől. Megcsalám és meglópnám, ha ezt elhallgatnám maga előtt...

A leány megdöbbenve nézett rá. Bartha fáradtan sóhajtott és lenézett a völgybe. Az ut kanyarulatánál föltűnt a Csetneky vadász-kocsija.

Most valami különös és büszke nyugalom, valami meleg és szárnyaló áldozatkésztség fogta el Barthát.

— Ez a Csetneky szereti magát, Olga.

A leány fölemelte a kezét.

— Ez a Csetneky szereti magát. Igazán szereti. Mellékes, hogy úgy szereti, mint ahogy

az ilyen fajta fiatal urak szeretni szoktak. Ha én oly fiatal volnék, mint ő, egy lelkes, mérsékelt és ujjongó költészet minden virágát a maga lábához raknám. Ő ellenben szerelmében átdorbézol néhány éjszakát, nagyokat kurjant, pár száz korona adósságot csinál és a legbőbb vágya, hogy lóhalálában megkocsikáztassa magát. De mindegy. Ő fiatal és az ifjúságát a maga módja szerint magára fogja pazarolni. Szeretnie kell őt, szeretni fogja őt, talán máris szereti, mert ő fiatal és mert ő úgy akarja. Ő meg fogja magát sokszor kinezni a nyers egyszerűségével, nem egy éjszakát könnyek közt fog eltölteni miatta, de ez nem baj — reggel az ölébe fogja magát kapni és összecsókolja vadul, dühösen és fiatalosan és maga meg fog békülni.

Most befejezte, amit mondani akart és rátekintett a leányra. Olga könnyes szemmel, sápadtan nézett rá vissza.

E pillanatban odaért Csetneky, nagyot rántott a lovakon, a kocsit megállt. Fürgén ugrott le a bakról és feljött a terrasra. Olga hidegen fogadta, de ez Csetnektyt nem zavarta. Tuláradó jókedvvel, harsogó lármával és izléstelen szertelenséggel csattogtatta szerteszét a maga vidámságát. Mégis volt valami baj ebben a kiesattanó, fiatal erőben.

— Magáért jöttem! — szolt Olgához — menjünk át Völgyesre.

Völgyes a szomszédos fürdőhely volt, alig öt kilométernyire innen, Virányostól. Az emberek Völgyesről Virányosra és Virányosról

Völgyesre vágyódtak, egyik helyről a másikra rándulgattak át, hogy megtalálják amott is ugyanazt az unalmat; de harmadnapra újra frissen és ellenállhatatlanul támadt föl vágyuk a szomszédos fürdőre és este fáradtan és kiábrándulva tértek ismét haza. Völgyes és Virányos két örök pontja az emberi vágyódásnak.

— Menjünk át Völgyesre! — ismételte Csetneky.

Olga kérdően nézett Barthára.

— Csak menjen, kisasszony! Én ma nem megyek át. Kissé fáradt vagyok.

Olga fölült a bakra és mély szomorúsággal nézett vissza Barthára. Csetneky föllépett a kocsira, a gyepő a sárga bőrharisnyája köré csavarodott. Félábrában megállt a bakon s a másik lábát megrázta a levegőben, hogy a gyepőlőtől megszabadítsa. Oly bolondos mozdulattal tett, valami cirkuszban ellesett zsonglór-taglejtést, hogy Olga hangosan elnevette magát.

A kocsit megindult, Olga visszanevezett egy pillanatra, a szeme szögletében a könnye még ott csillogott, de az arcát már gyermekes jókedv lepte el, a kocsit repült s a könnyű szellő vidáman borzolta a selymes haját...

Bartha hosszan nézett utánuk és e pillanatban semmi egyebet nem szeretett volna, mintha fájdalmasan, az eget meghasító jajjal kiálthatott volna föl:

— Jaj! itt a pillanat, eljött a szörnyű pillanat, melyben egészen magamra maradtam!

békéjének megőrzése az uralkodónak és a nemzetnek egyformán kötelessége. Azért nem lehetséges a válságot megoldani, mert oly követeléseket támasztunk, mely az országot megilleti. Szemünkre vetik, hogy a választói joghoz az önálló bank felállításának követelését kapcsoljuk. A nemzet mai nagy többsége, a függetlenségi párt nem fogja feláldozni a nemzeti hadsereg követelését. Csak felfüggesztette ezt. A gazdasági függetlenség kivívása is a függetlenségi párt egyik legnagyobb feladatát képezi. Az önálló bank felállításában nekünk szabad kezet kell adni. (Helyeslés.) Törvény van arról, hogy 1910. december 31-én a bankszabadalom lejár. A bankkérdésben szabad kezet biztosítottak nekünk.

Wekerle tagadólóg int.

Farkasházy Zsigmond: *Wekerle akadályozta meg.* (Nagy zaj.) Sztéryni Wekerléhez siet és valamit sug neki.)

Holló Lajos: Hangsúlyozza, hogy a kiegyezés biztosította a bankkérdésben a szabad kezet. A függetlenségi párt nem jön meglepetésekkel, de nem hajlandó a hatalom kedvéért elveitől elállni. Kossuth mondotta, hogy az ő vezetése alatt megünnem ismét ellenzékbe.

Kossuth helyeslően bólintgat. (Hosszantartó éljenzés és taps.)

Holló Lajos: Csodálja, hogy mégis válságról kell itt beszélni. A 67-es törvények is megadják a pártnak ezt a jogát. (Helyeslés.) Az alkotmány van megtámadva a válság által. Miért kell nekünk a bankkérdésben a döntést kitolnunk. *Most amugy is nagy pénzbőség van.* (Derültség a jobb oldalon.) Ha mi elveinket most feladjuk, a függetlenségi törekvése hosszú időre lesznek elodázva. (Helyeslés.) Ötven éven keresztül gyűjtünk erőt. És mi a haladás? Csak addig mehettünk, ameddig Bécs engedett. Mi volt az ötven esztendő eredménye? Kivándorlás az országból és a középosztály pusztulása. Ha a nemzet tudatára ébred annak, hogy egyöntetűen kell a bankot követelni, ha elismerik a jegybank nagy fontosságát, akkor az uralkodó aggálya is megfog szűnni s mi gazdaságilag nagyok és erősek leszünk. (Éljenzés.) *Elveinket mi nem adjuk fel soha.* (Ugy van.) Reméli, hogy Kossuth Ferenc utmutatása szerint a válság alkotmányos véget ér és a megoldás létre fog jönni. (Hosszantartó éljenzés és taps. A szónokot tömegesen üdvözik.) Az elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

A szünet alatt a folyosón nagy éljenzéssel fogadták Holló Lajost, kit csakhamar a képviselők gyürüje vett körül. Nagy élénkséggel beszélték meg Holló beszédét.

A párt-szónokok.

Szünet után.

Molnár Jenő: A balpárt nevében kijelenti, hogy Holló Lajos fejtegetéseire mindenben hozzájárul. Ma a miniszterelnök bejelentette, hogy Kossuth Ferenc meghallgatását javasolta az uralkodónak. Ha az a kormány, mely következn fog, nem ad olyan programot, mely az önálló bankot 1911-re felállítani kívánja, azt a balpárt nem fogja támogatni. (Helyeslés.)

Mezőfi Vilmos: A kormányt és a többséget támadja, amely három és fél éven át nem valósította meg a választói jog reformját. Wekerle maga mondotta itt a parlamentben, hogy ez lett volna kötelessége és most ime, itt hagy mindent elintézetlenül. Holló beszéde nem elégti ki. Azt hiszi, hogy a titkos és egyenlő választójogot értette Holló. (Ellentmondások.) Ha nem, ugy a következetlenség vádját kell Holló arcába vágnom. (Nagy zaj.) Az átmeneti kormány két évre volt kontemplálva. Két és fél év után benyújtottak egy szegénytvényjavaslatot, s ahhoz kellett ily hosszú idő. Negyedfél év elég idő, hogy becsületes törvényjavaslatot tegyen le a Ház asztalára. Míg a kormány hatalmon volt, addig a koalíció fennhangozta létezését. Most, mikor lemondott a kormány, már nem akar a koalíció létezni. *S mikor Budapest népe követeli a választói jogot, rendőrök kardlapjai és lópaták adják meg a feleletet.* Boldog, hogy a kormány távozik. A kormány nem valósította meg a hozzá fűzött reményeket s ezért határozati javaslatot terjeszt be, hogy az új kormány utasítsa az általános, titkos és egyenlő választói jog megalkotására. Az ez alapon összeülő új parlament valósítsa meg ezután az önálló magyar jegybankot.

Ezután a nemzetiségiek részéről Mihályi Tivadar dr. emelkedett szólásra.

Wekerle a közös bank mellett.

Wekerle Sándor: Miután a választói jog meg nem valósítása miatt több oldalról szemrehányással illették a kormányt, kijelenti, hogy sajnálattal távozik a kormány, anélkül, hogy legfőbb programját, a választói jogot megosinálta volna. *De a koalíció felbomlása után is az lesz a politika irányelve, hogy a választói jog kiterjesztésével a széles néprétegek is bevezetessenek az alkotmány sáncaiba.* Beszéde további részében foglalkozik a kibontakozási tárgyalásokkal, majd a bankkérdésre vonatkozólag nyomatékosan kijelenti, hogy *mindig a közös bank híve volt.* Mindamellett sohasem agitált az önálló bank körül folyó akció ellen és eltúrte ezért bizonyos körök szemrehányását. (Mozgás.)

Mielőtt felmerültek itt ezek a kérdések, ezt a politikát követtem. Most is, nemcsak mint miniszter, hanem mint privát ember is. (Zaj.) *Nincs takarni valóm itt.* (Élénk éljenzés és taps jobb felől.) Amidőn kijelentettem, hogy a nemzet szabad elhatározása fenn van tartva, azt mondtam, nagyon természetes, hogy akkor, midőn a tárgyalás eredményei a Ház elé fognak kerülni, akkor lesz helyén átengedni a tért azoknak, akik esetleg más törekvéseket akarnak érvényre juttatni, mint aminők az én törekvéseim, addig azonban nemcsak az együttműködésnek lehetősége, hanem elváltat kötelezettségeinknél fogva erkölcsi kötelezettség is fennáll részemre. Ezt a képviselőházban nem titokban mondtam. Engem sok helyről szemrehányással illették. Én ezekkel a kérdésekkel régóta egy életen át foglalkozom. Megengedik, hogy a felhozott argumentumok ellenében talán én is tudtam volna nem egy súlyos argumentummal élni, de inkább magamra vállaltam azt a szemrehányást más körök részéről, hogy szabad folyást engedtem a bankkülönítési áramlatoknak, de nem nyilatkoztam mai napig sem szakszerűen ellene. Nem nyilatkoztam két okból: először, mert nem akartam ellentétbe jönni azzal az ígérettel, hogy az önök tevékenysége elé akadályokat nem gördítek és másodsor azért, mert akkor, mikor ez a kérdés még eldöntve nincsen, nem akartam fegyvert szolgáltatni azoknak kezébe, akik alkudni lesznek hivatva. (Helyeslés jobb felől.)

Egy hang (balfelől): *A királynak megmondotta!*

Wekerle Sándor miniszterelnök: Hát honnan vannak értesülései a t. képviselő urnak, hogy én mit mondtam a királynak? Igenis akkor, midőn felmerültek e kormányban a differenciák őfelsége elé állottunk azzal, hogy tovább működni nem vagyunk képesek, mert a bankkérdésben nem értünk egyet, talán természetesnek méltóztatik találni, hogy akkor én a saját álláspontomat adtam elő és nem más álláspontnak adtam kifejezést, hanem azt fejtegettem, ami az én meggyőződésem. (Helyeslés a jobboldalon, zaj a közepén.) Ez az én nyilatkozatom erre vonatkozólag. Ezzel szemben csak azt az egyet vagyok bátor kérni, hogy a parlamentarizmusnak legfőbb kincsét, az egymás meggyőződésének tisztelét ne érintsük. (Helyeslés.) De, hogy visszatérjek arra, micsoda programot állapítottunk mi meg, mert hiszen bocsánatot kérek, sok mindenféle atyja volt annak a programnak, mindenki elő állt egy, vagy másik ponttal és én most csak rendszeresen összefoglalva mondom, hogy a kibontakozásnál micsoda sarkalatos tételeket kell felállítani. Tehát a második tétel vonatkozott a bankra. Én, t. Képviselőház, *törhetetlen híve vagyok a magyar gazdasági önállóságnak és függetlenségnek.* (Helyeslés.) Voltam és vagyok. Csak hogy én az önerőben, még pedig a fejlődés által biztosított önerőben s nem a formákban keresem annak feltételeit és biztosítékait. Pernorreszkálom azt a formai függetlenséget, amely gyengeséget rejt magában és a gazdasági küzdelemben egyenlőtlen fegyverek használatára kényszerít (Zaj.) és amely végeredményében az én legjobb meggyőződésem szerint nem előhaladásra, hanem stagnációra vezet. A gazdasági életben pedig a stagnáció egyértelmű a visszazsengeséssel. Én a mi gazdasági fejlődésünk biztos tényezőkké váló munkálásának és elősegítésé-

nek kérdésénél arra a meggyőződésre jutottam, hogy a pénz és hitelviszonyaink berendezésénél a tizenhét év óta megkezdett és azóta következetesen munkált uton maradjunk és tetőzük be azt a *készfizetésekkel.* (Folytonos zaj és mozgás.) Harmadik sarkalatos tételünk, amelyet programunkba felvettünk, a választói jog ügyének a demokrácia elveinek megfelelő megoldása, végre negyedik tételül a közmert katonai követeléseket, (Zaj.) illetve kivánalmakat állítottuk fel. Programunk sarkalatos tétel volt az állami nyelv szélesebb körű érvényesítése.

Folytonos zaj. Hencz Károly és Szilassy Zoltán közbeszólanak.

Elnök csenget: Hencz Károly képviselő urat kérem, méltóztasson oszondben lenni. Szilassy képviselő urat rendreutasítom.

Wekerle Sándor: Azt kérdik tőlem Molnár Jenő és Nagy György képviselő urak, mi jogon és kinek nevében tárgyaltam.

Tárgyaltam Béccsel, mert válaszolnom kell ha kérdeznak és mert mint miniszterelnök elsősorban voltam hivatva a tárgyalások vezetésére és mert végül tekintélyes közvéleményre is támaszkodhattam. Tárgyalásaimról tudomása volt a függetlenségi minisztereknek is.

Szavait így végezte:

Nem kérnék elismerést negyedfélévi ön-feláldozó munkálkodás után, de azt hiszem, hogy a jól teljesített kötelesség önértetével vehetek bucsut a képviselőháztól.

Élénk éljenzés és taps a jobboldalon. A függetlenségi párt teljesen mozdulatlanul marad.

A Ház elnapolása.

Mihályi Tivadar rövid felszólalása után a Ház a miniszterelnök lemondásáról tett bejelentést egyhangulag tudomásul veszi és Mezőfi ellenjavaslatát elveti. A Ház végül az elnök javaslatára és Nagy György ellenindítványának elvetésével elhatározta, hogy *üléseit október 5-ig elnapolja.*

Pénzgyártás

Ferenc Ferdinánd arcképével

A körmöcbányai pénzverde titka.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 28

Rendkívül szokatlan úgyról kaptunk jelentést. Egy budapesti lap tudósító azt a különös hírt kapta, hogy a körmöcbányai pénzverdében aranypénzeket gyártanak Ferenc Ferdinánd arcképével.

Szent István palástjában, az összes királyi jelvényekkel, koronával a fején, jogarral a kezében, ott diszeleg az új veretű, csillogó aranyokon Ausztria leendő császára, Magyarország trónjának várományosa, Ferenc Ferdinánd főherceg. Miért e sietés? Hol kapjuk magyarázatát ennek a példanélküli esetnek? Hiszen csak a király halála után válik esedékessé az a kiáltás, hogy:

— Meghalt a király, éljen a király!

Másfél évvel ezelőtt, amikor elszomorító jelentések érkeztek s aggódva néztünk Bécs irányába, akkor vésték gyorsan ércebe Ferenc Ferdinánd trónörökös királyi adjusztálásban. A klisék lekerültek a körmöci pénzverde s az igazgatóságot utasították, hogy veretheti a pénzt az új király képére. És megkezdődött a munka. Időközben Ferenc József fellábal, de a körmöciekhez nem jutott el ez az örvendetes hír. Legalább nem olyan formában, mint kellett volna.

A Ferenc Ferdinánd képét viselő aranyakat tovább verték, sőt verik még ma is. Vannak emberek, akik nemcsak láttak ilyen koraszülött aranypénzt, de a kezükben is szorongattak nehányat. A pénzverde egyik tisztviselője a napokban járt Budapesten és megmu-

tatta az aranyat nagybátyjának, aki számtanácsos a honvédelmi miniszteriumban. A számtanácsos százszoros értéket ajánlott föl a tizkoronás aranyért, hogy megkaphassa, de a pénzverde tisztviselője nem adott tul rajta.

— Felfüggesztenek, elcsapnak, sőt be is csuknak, — mondotta, — ha kiadom a kezemből. Titokban kell tartani a dolgot. Nagyon szigorú parancsot kaptunk.

De hát van-e olyan titok, amely előbb vagy utóbb ki ne tudódnék? Nincs. Ime, a kőmőci nagy titok is napfényre került.

Az exhumált urileány.

Bonyodalmak egy holttest körül.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 28.

Az Aradi Közlöny a napokban megírta, hogy Szegeden exhumálták Holländer Rózsi urileányt, akit Toldy-asszony bűnre csábitott és állítólag egy magasrangú bírósági tisztviselő meg egy gazdag, befolyásos kereskedelmi férfi szerencsétlenné tettek. Az exhumáláson részt vett Fenyves Kornél dr. orvos, aki hosszú ideig kezelte a reményteljes állapotba jutott leányt. Már maga az a tény, hogy a kezelőorvos segédkezett az exhumálásnál, sok szóbeszédre adott alkalmat. A suttogást és gyanúsítást tetézte még az is, hogy a kezelőorvosnak a halál okát illetőleg vallemása ingadozott.

Gyuritz Sándor dr. törvényszéki orvos Fenyves Kornélnak a rendőrség előtt tett vallomásáról ezeket mondta a boncolás után:

— Az én véleményem az, hogy az exhumálással ez a kínos ügy nem lett befejezve. Mert a kezelő orvos véleménye a rendőrfőkapitány előtt tett vallomásában ingadozik!

Ime, így álltak a dolgok. De most már nem is így állanak. Hanem előbbre haladtak, mert a szegedi királyi ügyészség és a vizsgálóbíró a legnagyobb titokban nyomoznak.

Ez a váratlan fordulat különösen azért érdekes, mert az ügyészség és a vizsgálóbíró nincsenek megelégedve se a vizsgálat, se az exhumálás eredménytelenségével.

Az új nyomozásra különösen azok voltak az okok, megállapították hivatalosan, hogy három és félhónapos méhmaggzattal abortált az elhalt;

Fenyves Kornél dr. kezelte a leányt, a halál után kijelentette Machold Miksa dral együtt, hogy gyanus,

hogy mégis eltemették, miért huzzák, halasztották az exhumálást,

Fenyves Kornél drnak miért volt aktív szerepe — habár megbizással is — a boncolásnál, holott világos, hogyha az ügy gyanus, ő, mint kezelőorvos nem hozhatja önmagát gyanuba.

Aztán az orvosi vélemény nem tagadja azt meg határozottan, hogy nem történt idegen beavatkozás, mert hiszen abortálás határozottan történt, hiszen a boncolási jegyzőkönyvben „a haláleset oka: gyermekágyi láz, a betegség neve: hashártyagyulladás” — és nem az abortálás!

Az ügyészség indítványára tehát újra szigorú vizsgálat indult. Az eredmény máris az, hogy valószínűleg újra elrendelik Holländer Rózsi már exszhumált holttestének az exszhumálását. És a hullarészeket fölküldik Budapestre az országos igazságügyi orvosi tanácsnak, hogy az is mondjon véleményt.

Felbomlott a koalíció.

A Ház alelnökeinek lemondása. — A hatvanhetesek tömörülése.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 28.

A képviselőház mai ülése korszakos eseményeket provokált a politikai küzdőtéren. A Ház mai ülésén ugyanis Holló Lajos szenvedélyesen támadta a hatvanhetes minisztereket, s bejelentette, hogy a koalíciót a függetlenségi párt fölbontottnak tekinti. A hatvanhetes politika vezetői erre ma esti tanácskozásaikon kiadták a jelszót a függetlenségi párttal való küzdelem megindítására. A képviselőház alelnökei: Návay Lajos és Rakovszky István levelet intéztek Justh Gyulához, bejelentve, hogy lemondanak tisztségükről, a változott politikai viszonyok következtében. Ugyanezt tették a Ház ama jegyzői is, akik szintén a hatvanhetes pártokhoz tartoznak.

Az alkotmánypárt és a néppárt ma este tanácskoztak és elhatározták, hogy kilépnek eddigi tartózkodó helyzetükből, amelybe a koalíciós állapot kényszerítette őket és harcba szállanak az egyes mandátumokért már a pótválasztásokon is.

A mai nap krónikája a következő:

A Ház alelnökeinek lemondása.

Fővárosi tudósítónk jelenti: Rakovszky István és Návay Lajos a képviselőház alelnökei, továbbá Thoroczkay Miklós gróf és Rajk Aladár, a Ház jegyzői ma délben levelet intéztek Justh Gyulához, a Ház elnökéhez; bejelentik, hogy a megváltozott politikai viszonyokra való tekintettel a képviselőházban viselt tisztiükre lemondanak.

Návay Lajos levele a következő:

Nagyméltóságú elnökünk, Kegyelemes uram! A pártpolitikai viszonyokban beállott változások folytán nem lehetek azon helyzetben, hogy a képviselőház megtisztelő bizalma által rám ruházott egyik alelnöki állást továbbra is betölthessem, miért is van szerencsém alelnöki állásomról való lemondásomat Nagyméltóságodon kérelemkapcsán előterjeszteni, miszerint méltóztassék azt a mélyen tisztelt Háznak legközelebbi ülése alkalmával bejelenteni.

Nagyméltóságú elnök ur

tisztelő hiva

Návay Lajos.

Rakovszky István levele a következő:

Nagyméltóságú elnök ur! Miután a mai képviselőházi ülésen történtek bennem azt a meggyőződést érlelték, hogy a pártok között eddig fenállott kapcsolat megszűnt, én pedig ennek alapján lettem a Ház alelnökének megválasztva, kötelességemnek tartom azért alelnöki állásomról tisztelettel lemondani, kérve Nagyméltóságodat, sziveskedjék ezt, valamint mélyen érzett hálámért azon elnézésért és támogatásért, mellyel a t. képviselőház engem kitüntetni

kegyes volt, a mélyen tisztelt Ház becses tudomására hozni.

Kiváló tisztelettel
Rakovszky István.

Az alkotmánypárt akciója

Az országos alkotmánypárt a Hungária-szállóban ma heti vacsorát tartott, amely rendkívül látogatott volt. A párt tagjai a legnagyobb megbotrányozással tárgyalták a mai nap eseményeit, Holló Lajos beszédét és a függetlenségi pártnak Wekerlével szemben tanúsított magatartását. A képviselők örömeiknek adtak kifejezést, hogy a koalíció felbomlása végre megszünteti a pártoknak egymás közti természetellenes helyzetét. Kijelentették, hogy a függetlenségi párt egy részének a miniszterelnökkel szemben tanúsított viselkedése tul megy azon a határon, amelyet a politikai tisztesség megenged. Természetes — mondották — hogy most már az alkotmánypárt, amely három és fél év óta mindenütt helyet engedett a függetlenségi pártnak, csak-hogy minden konfliktust elkerüljön, ezentul fel fogja venni a harcot a függetlenségi párttal és már a legközelebbi pótválasztáson küzdelembe fog szállani a 48-as párt jelöltjeivel szemben és a párt számos tagja agitálni fog a párt programja és jelöltje mellett.

Megelégedéssel vették tudomásul az alkotmánypárti alelnöknek és az alkotmánypárti jegyzőnek lemondását.

A függetlenségi párthatangulatok

A függetlenségi pártkörben ma este kevesen jártak fenn. A jelenvolt képviselők nagy megelégedéssel tárgyalták Holló Lajosnak a képviselőházban mondott beszédét. A párttagjai még mindig biznak abban, hogy a válság az ő javukra fog eldőlni. Jelenvolt a pártkörben Justh Gyula is, aki mint mindig, most is kitartásra buzdította a párt tagjait.

A hatvanhetesek együttműködése

A koalíció végleges felbomlása természetesen újból felszínre vetette az alkotmány pártnak és a volt szabadelvű párt hiveinek fuzióját. Annyi tény, hogy Andrássy Gyula gróf és Tisza István gróf között az utóbbi időben voltak megbeszélések, melyek azonban nem vezettek megegyezésre. Tisza István a választójog reformjához még az Andrássy-féle plurális formában sem akar hozzájárulni. Azonban még nincs kizárva, hogy ebben a kérdésben is közeledés lesz a két államférfi között.

A volt szabadelvű pártnak egy másik csoportja, melyet Lukács László és Khuen-Héderváry Károly vezet, a választóreform szempontjából nem osztja Tisza álláspontját. Viszont azonban egyéb kérdésekben éppen ez a csoport áll legtávolabb Andrássyektól.

Kossuth és Wekerle audienciája.

A Ház mai ülése közben a képviselők pozitív hír gyanánt beszéltek, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök ma délután már Bécsbe utazik, ahol holnap kihallgatáson jelenik meg a király előtt. Ez az audiencia Kossuth Fe-

renc meghívásának előkészítésére van szánva, amely előreláthatólag csütörtökre fog esni. Ebben a tárgyban ma reggel Kossuth Ferencnél tanácskozás is volt, amelyben Wekerle Sándor és gróf Apponyi Albert vettek részt.

Bécsi hangok a válságról.

A bécsi sajtó ma élénken foglalkozik a magyar válsággal. A trónörökshöz közel álló Vaterland szokott izetlen hangján ezeket írja:

„Kossuth Ferencnél egy idő óta észre lehet venni azt a hajlandóságot, hogy bizonyos mérték kíméletlenséggel figyelmeztesse a koronát, hogy ő nemes fia Kossuth Lajosnak és érzelmeit is örökölte ennek a rebellis hazaáruló-
nak (!) Kossuth ugylátszik annyira lehetetlennek tartja, hogy még egyszer visszaélhessen a császár bizalmával, hogy már szabadon hirdeti minden vasárnap a közösséget azokkal, akik 1849-ben trónvesztettnek nyilvánították az uralkodóházat. Kossuth elég vakmerő volt atyja legujabb szobrának leleplezésén kijelenteni, hogy nemcsak fia Kossuth Lajosnak, hanem követője az ő eszméinek is és sohasem állhat el azoktól a törekvésektől, melyek Magyarországot önállóvá és függetlenné akarják tenni.“

A keresztényszocialista Reichspost szerint ismét előtérbe nyomul Lukács László tisztelet parancsoló alakja, de ha ő nem vállalkoznék, akad még erősebb kezű ember, aki majd rendet teremt Magyarországon.

Kártérítés

a megszakadt barátságért.

A varrónő panasza.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 28.

Amerikában tudvalevőleg a házassági ígéret megszegését elzárással bünteti a törvény. A magyar törvények nem védik ennyire a menyasszony-jelöltek jogát, sőt nálunk még a házasság elmaradása által okozott kárt sem itéli meg a bíróság. Néhány hónappal ezelőtt adtak be ilyen amerikai izü kártérítési keresetet az aradi törvényszékhez. Egy aradmegyei orvost perelt be egy nevelőnő kártérítésért, mert az orvos állítólag viszonyt folytatott vele, aminek következtében megbetegedett és a betegség miatt hivatása gyakorlásában akadályozva volt. Most még ennél is szokatlanabb pert nyújtott be Kertész Miksa dr. ügyvéd az aradi járásbíróhoz.

A keresetben a felperes, egy varrónő azt adja elő, hogy U. E. aradi kereskedő hosszabb ideig udvarolt, sőt házassági ígéretet is tett neki. Egy szobás lakásom volt, — mondja a keresetben, — és éppen azzal a tervvel foglalkoztam, hogy elköltözöm Aradról, szüleimhez megyek, amidőn barátom arra kért, maradjak Aradon, ő rövid időn belül nőül fog venni, mondjam fel szerény lakásomat és béreljek ki egy elegáns három szobás lakást. En biztam az udvarlóm szavában és eleget tettem kérésének. Azonban nem sok idő múlva azt kezdtem tapasztalni, hogy U. E. elhidegült tőlem, látogatásai mind szórványosabbak lettek, végül egészen elmaradt. Miután nekem az ő házassági ígérete által kárait származtak: 150 korona lakásbér differencia és 230 korona fenntartási költség, kérem őt 380 korona erejéig javamra elmarasztalni.

A járásbíróság a jövő hónapban fogja tárgyalni ezt a szokatlan pert.

Sorok

a vidám szobrászról.

Donáth Gyula a kórházban.

*

Tavaly egy júniusi vasárnap sugárzó délutánján történt, hogy a magyar paletta legnagyobb költője, Szinnyei-Merse Pál magával vitt a Poliklinika kórházába Donáth Gyula tegnap elhunyt szobrászunk látogatására. Valami mélységes szomorúság fogott el, láttán a zseniális öreg kopónak, akit a vidámság nélkül el sem tudtam képzelni. Ott ült a kórházi folyosón, magába rogyva, kékféher-esikos vászonköpenyegben, vastagon beólyált fejéből szomorúan kandikált ki fáradtan okos szeme, ősz szakállja és bajsa bozontos rendetlenségben lázadott széles szája körül, — istenem, a pogány faunból nem maradt egyéb, mint — Heinével szólnán: — „ein armer, todtkranker Jude.“ Körülötte betegek, mindegyik a maga bajával elfoglalva, akik nem is sejtették, hogy a fekete fatáblára odakrétázott név: „Donáth Gyula“ örökre ott ragyog a magyar művészet történetében.

— Csak a Werbőczy-szobrom leleplezését szeretném megélni, de alig van reményem, — suttozta alázatos megadással.

Mialatt akkor a kórházban vele beszélgettünk, a következő két látogató kereste föl a beteg művészt:

(A levélhordó a Lendvay-utcából.) Fekete Ferenc József-kabátban jött a magyar postának ez a derék közege, fölládozván a szabad vasárnap délutánt, csak azért, hogy a művészt láthassa és neki örömet okozzon.

— Hogy van kedves Donáth ur? — kérdezte fölébe hajolva, meleg részvétől csillogó szemmel és meghatott hangon. — Képes levelező-lap jött Párisból a méltóságos asszonytól, rögtön idehoztam, mert tudom, hogy megőrül neki...

A méltóságos asszony, egy magyar bárónő, akinek lelkiülete nemességet nyújt rangjának, fenkölt barátsággal adott hajlékot az egyedülálló beteg művésznek mindaddig, míg kórházba nem kellett szállítani operáció végett. Magyar nemzetes asszonyi szépség, halastéka körül egy rokokómárkinő fehér hajkoronájával, oldalán két gyönyörű, eszményi gondolkodású leányal...

Már most tessék a jelenetet végig értékelni, mennyire jellemzi — Donáth Gyulát! A levélhordó az ő kedvéért örömmel áldozza föl vasárnapi szabadságát és azonfölül tudja, hogy épen ez a képes kártya örömet fog okozni. Tudja ezt pedig, mert Donáth Gyula a gyermekded lélek nyíltságával és eruptív közvetlenségével minden egyes posta alkalmából kitört előtte, akár örömmel, akár szomorúsággal. A levélhordó, aki sohasé látta a bárónőt, ugyszólván Donáth Gyulán keresztül hódoló tisztelője lón a kiváló hölgynek. — Ezután új látogató érkezett.

(A lámpagyújtogató a Lendvay-utcából.)

Ugyanaz a jelenet. Ugyanaz a szeretet, ragaszkodás és melegség az egyszerű ember szemében. Kisül, hogy jó ismerőse a művésznek és nagy hálával tartozik neki. Egyszer tudniillik el akarták csapni ezt a nevezetes lámpagyújtogatót, mire elpanaszolta baját Donáthnak, ki is rögtön a főpolgármesterhez rohant, majd a hivatalbéli fokozaton lefelé az illetékes közegig, míg meg nem mentette pártfogoltját a Lendvay-utcának. Meg vagyok róla győződve, hogy Donáth Gyula az egyetlen pesti lakos, aki utcájának lámpagyújtogatóját személyesen ösmeri.

A levélhordó és lámpagyújtogató, mint részvétlátogató a beteg nagyságos urnál a kórházban! — ez köteteknél jobban jellemzi Donáth Gyulát, a jó embert. Mert az. És itt le kell írnom még

egy szót, melytől undorodom a vele üzött sok visszaélés miatt, — egy nevet, melytől irtózom, mert hazug mentsége annyi léhaságnak és gázságnak, — egy kvalifikációt, mely világfőfogást jelent és nem foglalatosságot. Mert ahhoz, hogy valaki megszerezze a levélhordó és a lámpagyújtogató barátságát, ami a maga egyszerűségében igen nagy dolog, nem elég jó embernek, de — bohémnek is kell lenni. És Donáth Gyula csakugyan az volt. Isten kegyelméből vérbeli tagja az egyre keskenyedő mesgyéjü cigányországnak, amelynek polgárai csalogányt hordanak szívéükben, halántékuk körül rózsakoszorút, szemükben napsugarat, tárcájukban zálogeédulát.

Nos, ez utóbb megnevezett okmányfelét már régóta nem találhatni Donáth Gyula zsebében. Ő — sok évi küzdelem után — megérte művészetének megbecsülését és utóbb már mégis csak ott tartott, hogy megtalálja mindennapi kenyerét, ha nem is azt a fényűző jólétet, mely más szerencsésebb kulturában művészetének kijárna. A kórházban — idegen ágyban, idegen lepedőn, mint előtte már annyi tehetség — farkaszemet nézett a halállal, távozni készülő lelkét bearanyozhatta a tudat, hogy hamvai fölött, túl a mulandóságon, költemények maradnak utána márványban, marandó dicsőségei a magyar kulturának. Werbőczy-je is fényes alkotása egy kiváló művésznak, telve benső nagysággal, jellemző erővel és mesterségbeli virtuozitással.

De Donáth Gyula nemcsak szobrász, de költő is volt. Költő pediglen a maga módja szerint: ő tudniillik füllentett és pedig hogyan?! Füllentett, ahogyan Kubelik hegedül, Bocaccio mesél, Patti énekel és Liszt Ferenc zongorázott. Füllentett, nem gonoszágból, vagy lelki cédaságból, hanem az egyre működő fantázia kényszere folytán, alkotási vágyból, inspiráció hatása alatt, folyton megújuló formákkal, Casanova dús gazdagságával és teljesen önzetlenül. L'art pour l'art. Tudatosan viselte a „füllentő“ melléknévet, mint valami nemesi predikátumot és a Bajza-utcában vannak bájos asszonyok, akik úgy kérték őt fel, hogy füllentsen valamit, ahogyan Laura mondta Petrarcanak:

— Dalolj!

Egy-egy jól sikerült huncutsága után az alkotó művész megelégedett öröme ömlött el arcán, ha kórusban fölhangzott a kacagás: hazudsz!

Vampetichhez régi barátság fűzte és valami fanatikus ragaszkodás. A nyomorúság duló napjaiban tudniillik esztendőkön keresztül nyílt konyhát talált a derék vendéglős és még derekabb felesége házában s noha az utolsó krajcárig visszafizette a spricoer- és gulyás-cechet (több ezer forintól volt szó!) mégis szinte indulatos hálával viselkedett Vampetichs iránt. Vampetichs pedig hébe-hóba valami különös lelki szadzizmussal viszonozta a szeretetet és akárhányszor olyanokat mondott Donáthnak, amiket ez a hirtelen haragu önértet mástól el nem tűrne. Hanem azért megesett hébe-hóba, hogy Donáth valami miatt föllázadt és ilyenkor — kimaradt.

Egy ilyen több heti szecesszió után megtörtént, hogy Donáth kissé meglapulva beoson a kerti vendéglőbe.

— Hát te hol voltál? — kérdi szigorúan Vampetichs.

— Kérlek, — szepreg kissé Donáth, — folyton meg voltam hiva.

— Te? Hol?

— Kérlek, Herzog báróknál, Weiss Fülöpéknél, Deutsch Antaléknál...

— Te? Hiszen egészen lefogytál...

— Én? Hát kilót híztam...

— Te? Jere csak...

És vitte Donáthot a mérleghez. Mialatt Vampetichs a gép körül bibelődött, Donáth a kabátja zsebébe harminc kiló súlyt lopott bele.

— Állj csak oda föl, — rendelkezik Vampetichs.

Donáth engedelmeskedik és a mérleg százhuszonhat kilót mutat.

— Szállj csak le egy kissé, valami baj van a mérlegben, — inti le az ő Franci barátja, aki most utána néz és látja, hogy a mérleg rendben van.

— Most! — parancsol Vampetics.

Donáth föllép. A mérleg megint százhuszonhat kilót mutat.

Vampetics ránéz a mérlegre, majd Donáthra, aztán megint a mérlegre, majd újra Donáthra, — egyszerre csak dühtől kipirult arccal, fenyegetőleg ráordit Donáthra:

— Hazudsz!

Ilyen és hasonló mókák, tréfák és élecek, mint valami legendakör fog fennmaradni a bájos öreg rókárol, éppen úgy, mint a márványművek a nagy szobrásztól és így megadatott neki, hogy munkái mellett életben maradjon egyéniségének emléke is, mint bohém-műrekek. G. I.

Akik nem adnak borraivalót.

Brémai gyárosok kalandja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 28.

Furesa, kacagtatóan komikus kalandba keveredett tegnap két előkelő brémai gyáros, akik Nagyváradon jártak tanulmányuton. A gyárosokat ugyanis a rendőrség leánykereskedőknek nézte, igazolásra szólította fel őket és bizonyos, ha nem tudják okmányaikkal kétséget kizáróan beigazolni, hogy ők Brémában gazdag, tekintélyes gyárosok — a rendőrség letartóztatja őket és bizonytalan hosszú ideig, amíg a német követség igazolási akciója véget nem ér, — raboskodhattak volna. Az érdekes, különös esetről a következő tudósításunk szól:

Tegnap délben a Rimanóczy-szálló előtt két hatalmas automobil állott meg. Az automobilból elegáns urak szálltak ki és szobát béreltek a Rimanóczy-szállóban. Az első emeleten kaptak szobát. A vendégkönyvbe a következőképp irták be nevüket:

„Riemers Albert és Schustek Károly brémai gyárosok.“

Az automobilon nem sok pakk volt, mindamellett a szállodai személyzetnek igen sok dolga akadt, amíg a pakkokat elhelyezték, az emeleti szobába felcipelték és amíg az automobilon számára a tűzoltó laktanyában helyet szereztek.

Nem esoda, ha a szállodai személyzet ropant bosszankodott azon, hogy a két elegáns ur, a két állítólagos brémai gyáros, borraivalót egváltalában nem adott. A szobákat előre kifizették két napra, de borraivalót a személyzetnek a meglehetősen nagy hordári munkálataikért egyáltalában nem adták.

Talán ez az elkeseredés, ez a bosszankodás teremtette meg a személyzet körében azt az impressziót, hogy ezek az urak nem gyárosok, hanem nagystilű szélhámosok.

Elég az hozzá, hogy tegnap reggel értesítették a rendőrséget arról, hogy gyanus emberek tartózkodnak a Rimanóczy-szállóban. A rendőrség nyomban széleskörű megfigyelést rendezett. A két ur tényleg gyanus volt.

Egy külföldre vonatkozó rendőri körözvényben ugyanis keresnek két nagystilű leánykereskedőt, akik nagyon elegánsan öltözködve, automobilon járnak be Német-, Osztrák- és Magyarországot, megfordulnak Romániában is és mindenhol kitűnő üzletet csinálnak az elszállított leányokkal. Ez a körözvény megjött a nagyváradai rendőrséghez is.

A két urat szigorú megfigyelés alá vették. A dolog mind jobban gyanussá vált. A két ur ugyanis egész nap a városban járkált, de hogy

hol és merre — azt nem lehetett megtudni. Amikor a gyanu már elegendő erős volt, az éppen automobilon hazajött két urat igazolásra szólította fel a rendőrség. Az idegenek roppant higgadtan és nyugodtan vették elő irásaikat, amelyekből azután kétségtelenül kitűnt, hogy a gyanusított emberek tényleg előkelő brémai gyárosok.

Riemers Albert és Schustek Károly a kaland után még tegnap este automobilon elmentek Debrecenbe. A két gyáros ugyanis automobilon európai körutra indult és most a magyarországi gyárviszonyokat tanulmányozzák.

Aradon letartóztatott rablógyilkosok.

Megölt és kifosztott földbérlo.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 28.

Az arad-gáji rendőrkapitánysághoz beosztott Marjai Gábor rendőrőrmester ébersége és lelkiismeretessége ma este három rablógyilkossággal terhelt suhancot juttatott az aradi rendőrség kezére. A gyereksorból alig kikerült legények, a saját bevallásuk szerint, vasárnap éjjel agyonverték Hódmezővásárhely mellett a csomorkányi csárdánál egy jómódu hódmezővásárhelyi fuvarost és földbérlo, akit kiraboltak, az elrablott holmikat pedig Aradra hozták.

Az áldozat személyazonossága még nincs ezideig megállapítva, mert úgy látszik, a hódmezővásárhelyi rendőrség még nem is tudja, hogy mi történt vasárnap éjszaka a város határában?

Az eset részletei ezek:

Marjai Gábor gáji rendőrőrmester ma reggel kilenc óra körül figyelmeztetést kapott, hogy céltalanul kódorog a külváros utcáin. Mikor azonban az őrmesterrel több ízben találkozott, földre sütötte szeméit és igyekezett előle kitérni. Ok az igazolásra nem lévén, az őrmester egyelőre csak szemmel tartotta az idegent. Fél tíz tájban bement a kapitányi hivatalba s ott arról értesült, hogy egy Lingurár János nevű cigánytelepi lakos várakozik reája, mert valami fontos dologra akarja felhívni a figyelmét. Az őrmester megtudta Lingurártól, hogy reggel óta három, magyaros ruhába öltözött idegen fiatal ember egy kocsit és két lovat próbál eladni a cigánytelepen. Alkuszának Litsu, gunynéven Lingurár nevű telepi kocsmárossal, aki valószínűleg meg is veszi a mondott dolgokat.

Az adott személyleírás után az őrmester azt hitte, hogy a lovat árusító legények egyikében felismeri azt a gyanus viselkedésű embert, akit ő reggel látott. Megindította azonnal a nyomozást és megtudta, hogy a legény a vasúti állomás felé távozott Gájból. Telefonon értesítette erről a vasúti rendőri kirendeltséget és felhívta a figyelmüket a szökevényre. Az őrmester figyelmeztetése eredménnyel járt, mert a vasúti rendőrség este hat és hét óra között letartóztatta a személyleírás alapján a fiatal embert, aki Kovács János hódmezővásárhelyi napszámosnak mondotta magát.

Előállították a rendőrségen, ahol előbb Berencz Ferenc rendőrkapitány, majd Szecepkovszky Teofil ügyeletes rendőrhadnagy fogta vallatóra. Kovács eleinte tiltakozott az ellen, hogy a rendőrség őt bármivel is gyanusítsa és azt mondotta, hogy munkát keresett Aradon. Mikor azonban megtudta, hogy a rendőrség gyanusnak találja azt, hogy reggel két társával lovakat kínált eladásra, szenzációs vallomást tett.

— Nagy bűn nyomja a lelkemet tekintetes uram, — mondotta a husz esztendőssuhanc, — mert én és két társam, akiktől még reggel elváltam, agyonütöttük a gazdáját annak a kecsinak és levaknak, melyeket itt Aradon akartunk eladni.

Akit megöltünk, annak a nevét nem tudom megmondani, csak látásból ismerem. Hódmezővásárhelyi földesgazda és fuvaros. Vasárnap éjszaka találkoztunk vele a csomorkányi uton. Ez az ut a csomorkányi pusztáról vezet Vásárhelyre. A csárda közelében ért utol bennünket kocsijával. Beszélgetésbe eredt velünk és meghívott egy pohár borra a csárdába. Egy óra hosszat beszélgettünk vele, elmondotta, hogy borjukat szállított egy marhakereskedőnek. Induláskor felajánlotta kocsiját, melyen két társammal, Kovács Samuval és Borsodi Jánossal elhelyezkedtünk. Borsodi egy fertály óra mulva odasugott nekem, hogy jó lenne megkaparítani a gazda pénzét. Én tiltakoztam, de Kovács Samu is biztatott és pár pillanat mulva mindhárman a nálunk volt husángokkal hátulról agyba-főbe vertük a gazdát. Mikor eszméletlenül lebukott a kocsiról, mi is leugrottunk, s addig rugdostuk, míg élet volt benne. Mikor már lélegzeni sem tudott, elvettük a pénzét, ami körülbelül ezer korona lehetett, felültünk újra a kocsira és Aradra hajtottunk, ahol el akartuk adni. Minthogy nagyon féltém társaimtól, elváltam és most nem tudom, hol vannak és mi történt a kocsival, lovakkal.

A fiu vallomása után Szecepkovszky rendőrhadnagy mozgósította az összes detektiveket, akik a város minden részébe szétszóródva keresték Kovács cinkostársait. Joó István detektív az Uránia-színházba ment, hogy a személyleírás alapján ott keresse a suhancokat, abból a feltevésekből indulva ki, hogy ezek mindenféle látnivalót megnéznek.

A mozgósításhoz állomásos rendőrtől azt a felvilágosítást kapta, hogy körülbelül egy negyed órával előbb, amint a detektív oda jött, a személyleírásnak teljesen megfelelő két paraszt legény volt a moziban és onnan a Szabadság-tér felé mentek. A detektív ezen a nyomon tovább haladva, eredményhez jutott. Igaz Sándor órás üzletébe nézett be és ott pillantotta meg a két rablógyilkost, akik éppen egy ezüst órára alkudoztak. Nyomban letartóztatta és rendőri segítséggel a városházára kísérte őket.

Kihallgatásukkor kitűnt, hogy előbb elfogott társuk hamis neveket mondott be, mert az utóbbiakat Mocsári Samunak és Aracsi Jánosnak hívják. Eleinte tagadni akartak, de mikor szembesítették őket Kovácsal, akkor ugyanolyan módon vallottak, mint ez. A kocsit és lovakat Litsu cigánytelepi kocsmáros vette meg. A három rablógyilkos letartóztatásáról táviratilag értesítette az aradi rendőrség a hódmezővásárhelyi rendőrséget.

SPORT.

+ Aradi löversenyek. Október hó 23. és 24-én lesznek a löversenyek. Nevezési zárnap: október hó 12-én este 8 óra. Részteljes proposíciók: Vadász- és versenylap 58., és a Wochen-Renn-Kalender 62. számában. Első nap: I. Sofronyai díj. Sikverseny. Díj 1500 korona. Táv. 2400 m. Urlovasok. II. Csálai díj. Gátverseny. Díj 2000 korona. Táv. 2800 m. Urlovasok. III. Eladóverseny. Díj 1200 korona. Táv. 1600 m. Urlovasok. IV. Hadseregi gátverseny. Díj 1400 korona. Táv. 2400 m. Tényleges szolgálatban álló tisztek. V. Mácsai díj. Akadályverseny. Díj 1700 korona. Táv. 4000 m. Urlovasok. Második nap: I. Kurtiesi díj. Sikverseny. Díj 1500 korona. Táv. 3200 m. Urlovasok. II. Hadseregi akadályverseny. Díj 1400 korona. Táv. 4000 m. Tényleges szolgálatban

álló tisztek. III. Eladóverseny. Díj 1200 korona. Táv. 1600 m. Urlovasok. IV. Simándi nagy akadályverseny. 2300 korona, Táv. 4800 m. Urlovasok. Nevezések a versenytitkársághoz (Batthyány-utca 31.) címzendők és mindenféle megkeresések ide intézendők.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: Lovag ur, vigjáték. Beregi Sándor bemutatkozása. (B. bérlet).
Csütörtök: Lupin Arzén, dráma. Bemutató előadás. (C. bérlet).
Péntek: Lupin Arzén, dráma. (A. bérlet).
Szombat: Casanova, operett. (B. bérlet)

Bujdosó kuruc dala.

(1711.)

Felleg borul a beszédi sziklára . . .
Hejh, szomoru a magyarnak világa!
Szegény kuruc, két orcáján köny pereg,
Reáborul a lovára, kesereg.

Késő éjjel; hullanak a csillagok,
Hazájokból bujdosnak a magyarok,
Elbujdosnak szabadságot keresni,
A rabházat szabadokul szeretni.

Kikelet van, fecske, gólya visszatér —
Minekünk meg most köszöntött bé a tél,
Mi most szállunk . . . merre? Isten tudja csak!
— Ahol nem csörögnek síró rabvasak.

Kengyelben van már a lábam, indulok,
Hajh, de százszor vissza-visszafordulok . . .
Fáj a szívem, sir a lelkem, ha látom,
Hogy ki az ur már ezután hazámon?

Ködbe borul az erdő, hegy, völgy, határ
Lovam lába Lengyelország felé jár;
Búsan ballag a trombita szavára:
Hejh, de nem úgy, mint egykor a csatára!

Régi kardom a sok harcon csorba lett,
Gyöngyház-rakott karabélyom elrepedt;
Megéreztek e hiveséges fegyverek,
Hogy a kuruc eztán már csak kesereg!

Tarsolyomról a skófiom fesledez;
Rabhazámtól elválásom képe ez:
Szomoru lesz bujdosásom, életem —
Mégis megyek: szabadságom szeretem!

Büszke vagyok, megalázzam magamat?
Lehajtsam a vasigába nyakamat? . . .
Igaz, nemes, nyakas kuruc nem hajol:
Inkább elteng az ég alatt valahol!

Ha Rákóczi bujdoshatik: mért ne én? . . .
Megverne az Isten, ha nem követném!
Nagyobb lesz ő bujdosva is, mint azok,
Akik miatt számkivetve sanyarog.

— Megyek immár nagy idegen országba:
Országtalan fejedelem szolgálja;
Inségiben hivebb hive maradok,
Igy szekták ezt az igazi magyarok!

Thaly Kálmán.

* A lovag ur. Csörgő Hugó nagyszerű vigjátéka, A lovag ur kerül színre holnap a színházban. Ebben a vigjátékban lép fel először Beregi Sándor, a visszaszerződött lírai szerelmes, aki György apród szerepében szép sikereket aratott annak idején az aradi színpadon.

* Lupin Arzén. Ez a címe annak a detektív-drámának, amelyet csütörtökön mutatnak be az aradi színházban. A budapesti Vigszínháznak még mindig műsordarabja a Lupin Arzén, amely nagy sikereket aratott az egész világon. A csütörtöki premiéren a címszerepet Ditrői játsza, aki Hódmezővásárhelyen osztatlan tet-

szés mellett alakította a híres francia detektívet.

* Uj műsor az Urániában. Szerdán kerül bemutatásra az *Uránia* színház szenzációs mozgóképekkel összeállított műsora. A műsor legnagyobb attrakciója *Bleriotnak*, a legnagyobb aviatikusnak bresciai repülése. Ez magában véve már olyan látványosság, mely méltán provokálja a közönség érdeklődését. A *Hortobágyról* készült új mozgókép a nagy magyar Alföldnek ezt a délibábos rónaságát mutatja be eredeti életével. Az orosz-perzsa határ nem mindennapi látványt nyújt és ha a műsor többi számát tekintjük, úgy megállapíthatjuk, hogy az *Uránia* ismét olyan műsorral lép a közönség elé, mely sikereinek számát fogja növelni. 791

A szubvenciós Löbl.

Gyáralapítási pör.

Az a pör, amelyet még 1906. áprilisában indított Löbl Mátyás a Kammer testvérek textilgyár részvénytársaság ellen, s melyet a Kuria a napokban fejezett be jogerős ítélettel, szomoru világot vet egész iparfejlesztési akciónkra. Egy kis lipótszentmiklósi jelentéktelen iparvállalat eladása után — amint „A Hittel” írja — a Kammer testvérek feljöttek Budapestre s mert valamiből csak meg kell élniök, elhatározták, hogy szövőgyárat alapítanak. Meg is alapították s mint az nálunk már szokás, a saját gyenge anyagi erejükben nem is bíztak, hanem a gyárat már abban a reménységben alapították, hogy akkora állami szubvenciót kapnak, amely aztán összes költségeiket fedezi. A két Kammer testvér védárgyal után kutatott, aki nekik ezt az állami szubvenciót „kijárja” s rövid keresés után ráakadtak Löbl Mátyásra, a magyar ipar megváltójára, aki baráti és ismerős körben élete nagy céljával azt tűzte ki, hogy Magyarországnak gyáriparát megteremtse. A kormányznál mindig tárt ajtókra talált Löbl Mátyás és állami szubvenciót olyan biztosan senki sem tudott kijárni, mint Löbl Mátyás, ez az önzetlen férfiú, a ki nem adatott magának előleget, nem állított ki a maga számára díjlevelet, sőt készpénzbeli jutalmat sem kért, csak azt kötötte ki, hogy a szubvenció megadása után a részvénytársaságnál igazgatósági tagságot kapjon s aki a kormánynak is addig járt a nyakára, míg ki nem osikarta tőle a magyar nemességet. A nemességgel ugyan kis baj volt, mert ő a „verbászi” előnevet kérte, hisz ott ringott egykor bölcsője, de csak a „teleoskai” előnevet tudta megkapni, amibe végre is belenyugodott, mikor Wekerle nagyon kérte.

Ő volt aztán az, aki a Kammer testvérek részére az állami szubvenciót kijárta. Az első szubvenció másfél százezer korona volt, körülbelül annyi, mint a mennyit a Kammer testvérek a maguk gyárába befektettek. Ez a siker aztán elkapatta Löblt is, a Kammer testvéreket is és nagyobbra vágytak. Ujabb és még nagyobb állami szubvenció kellett nekik. Megint Löblhez fordultak tanácsért és közbenjárásért s Löbl készséggel sietett is segítségükre. Azt mondta nekik, hogy a szövőgyárat a már kapott állami szubvencióval nagyobbítsák meg s aztán kérjenek újabb állami szubvenciót egy fehéritő és appetirozó osztály berendezésére. Ez is megtörtént s Löbl egy fél milliónyi állami szubvenciót nagyobbat járt aki a Kammer testvérek számára a jelenlegi kori mánytól. Mikor Löbl ilyen szépen elrendezte Kammerék dolgát, rábeszélte őket, hogy az

egész gyárat alakítsák át részvénytársasággá, amely ügyleten újabb nyereségre tehetnek szert. Ez is megtörtént s a részvénytársaságban a Kammer testvérek gyára, mint betét szerepelt, még pedig olyan összeggel, hogy ennek az összegnek majdnem 80 százalékát képviselte a két állami szubvenció s csak 20 százalékát az az összeg, amit a gyárba a Kammer testvérek fektettek bele. Ebből kitűnt, hogy az ügyes Löbl majdnem négyszer akkora állami szubvenciót tudott kijárni a Kammer testvérek számára, mint a mekkora a Kammer testvérek egész befektetett tőkéje volt.

Mindezeknek a szolgálatoknak fejében Löbl nem kért egyebet, mint azt, hogy neki a részvénytársasággá átalakult gyárban egy igazgatósági tagság jusson. Kammer testvérek azonban rebus bene gestibus, mint hogy többé Löblre szükségük nem volt, erről hallani sem akartak s vele minden további összeköttetést megszakítottak.

Ekkor Löbl gondolt merészet és nagyot.

Az önzetlenséget szegre akasztotta s nem ugyan az állami szubvencióért, hanem a „tanácsokért” pert indított a részvénytársaság és a két Kammer testvér ellen 32,000 K.-ért, amely összeget úgy számított ki, hogy a gyár alaptőkéje 1.600,000 K, ennek 2%-a neki jár azért, mert ő adta a tanácsot, hogy a gyár alakuljon át részvénytársasággá. A pert elveszítette mind a három fórumon s azóta a nyilatkozatok egymást érik a lapok nyílterében, mindazoknak okulására, akik meg akarják tudni, hogyan és ki által kell állami szubvenciókat kijárni s akik igaz képét akarják látni egész állami iparfejlesztési akciónknak.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Ujabb feljelentések Szántó Izidor ellen. Farkert, Zimándujfalu, Zimándköz, Nagyvarjas és Forrai-Nagyiratos községekből járták ma bent az aradi ügyészségnél egyes gazdálkodók, akik panaszt tettek Ujházy Andor és Szántó Izidor ellen csalás és okirathamisítás miatt. A feljelentés szerint Szántó és Ujházy bejárták azt a vidéket és nemcsak részvényekkel manipuláltak, hanem váltót is hamisítottak egyes gazdálkodók nevére. Az ügyészség megindította az eljárást.

§ A herceg „ügyvédje”. Budapestről jelentik: A múlt év februárjában Cantacuzene Frigyes herceg Budapestre jött lakni Münchenből, ahol különváltan élő felesége miatt nem volt maradása. Budapesten a herceg lakásadója, Biedermann Győző azt tanácsolta neki, hogy feltétlen szükséges a magyar honosság megszerzése a felesége ellen folyó válóperben. Ajánlására Kisteleki Izsó dr. budapesti ügyvédhez fordult, akiről később kiderült, hogy nem is ügyvéd, nem is doktor. Kisteleki a honosság megszerzése címén több száz koronát kiesalt a hercegtől, akit később rábeszéltek arra, hogy társuljon vele egy kereskedelmi iroda-vállalathoz. A herceg ráállt az alkura, de mire rájött, hogy becsapott ember, már üthette a pénze nyomát. A herceg erre Káldor Gyula dr. útján csalás miatt följelentette Kisteleki Izsót, aki fölött ma ítélkezett a budapesti büntetőtörvényszék. A csalót 6 hónapi börtönnre ítélték.

§ A pánádi vérongzés. Nagyváradról jelentik: Az aradi Tribuna annak idején hosszabb eikkben megtámadta a honvédséget az ismét pánádi összeütközés dolgában. A Tribuna szerkesztője és a cikk írója Romániába mentek, mire Nichia György nyomdász állott a bíróság elé, kit ma a nagyváradi esküdtbíró egy havi fogházra és kétszáz korona pénzbüntetésre ítélt.

HIREK.

Megdobált püspök.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 29.

Feltűnő eset történt tegnap egy olasz püspökkel. A főpapot, aki a püspökség székhelyét hívei tiltakozása ellenére meg akarta változtatni, a lakosság kövekkel megdobálta és kényszerítette, hogy azonnal hagyja el a várost.

Az esetről a következő velencei távirat számol be:

A Pó folyó deltájában lévő Adria város püspöke már régebb idő óta át akarta tenni székhelyét a közeli Rovigóba. A község ellenezte a püspök szándékát, aki azonban a szentszékhöz fordult engedelemért és azt meg is kapta. Az adriai hívők ekkor tiltakoztak a püspök terve ellen és egy régi pápai bullára hivatkozva követelték a régi székhely fentartását.

Tegnap a lakosság arról értesült, hogy a püspök ennek ellenére meg akarja valósítani tervét. A hívők erre megszállták a püspöki palotát és szitkozódva, átkozódva kikergették a püspököt. Az egyházfő kocsin a pályaudvarra ment, ahol ismét megújultak a botrányos jelenetek. A püspököt kövekkel meghajigálták és már-már hozzája férkőztek, mikor lovasrendőrök érkeztek a helyszínre és szétoszlatták a népet.

A püspök Rovigóba utazott, ahol ágyba feküdt. Mint mondják, több kő megsértette testét.

— Lapunk mai számához egy postautalványt mellékelünk és kérjük mindazon előfizetőinket, kiknek előfizetése lejár, sziveskedjenek annak megújítása iránt intézkedni, hogy a lap szétküldésében akadály ne merüljön fel.

— Thaly Kálmán temetése. Fővárosi tudósítónk jelenti: Thaly Kálmán temetése esütörtökön délután 4 órakor lesz Pozsonyban. A temetésen a képviselőház, a Tudományos Akadémia, a Történelmi társulat, a függetlenségi párt és számos egyesület és vidéki kör küldöttségileg fognak résztvenni. Thaly Kálmán váratlan halála gyászba döntötte tudvalevőleg a Magyar Tudományos Akadémiát is, amelynek a ragyogó tollú történetíró osztályelnöke volt. A halálozás folytán az akadémia II. osztálya ma délből 12 órakor rendkívüli ülést tartott, hogy a Thaly Kálmán temetésén való részvételtől határozzon. Az ülésen, melyen Nyáry Jenő báró elnökölt, a tagok nagy számmal jelentek meg. Az elnök rendkívül meleg, elparentáló szavakkal jelentette az osztály tagjainak Thaly Kálmán halálát s indítványára elhatározta az osztály, hogy a nagy történetíró és politikus ravatalára koszorút helyez s a temetésen, amely Pozsonyban lesz, küldöttséggel képviselteti magát. A küldöttséget Berzeviczy Albert v. b. t. t., akadémiai elnök, Heinrich Gusztáv miniszteri tanácsos, főtitkár és Pauer Imre dr. egyetemi tanár, osztálytitkár vezetik s tagjai Forstér Gyula báró tiszteletbeli tag, Zsilinszky Mihály v. b. t. t., Thallóczy Lajos osztályfőnök, Vécsey Tamás udv. tanácsos, Ortway Tivadar dr. akadémiai rendes-, Óvári Lipót és Borovszky Samu akadémiai levelező tagok lesznek. A Tudományos Akadémia és a Magyar Történelmi Társulat nevében Thaly Kálmán ravatalánál Berzeviczy Albert dr., az akadémia elnöke fog bucsubeszédet mondani.

— A nagyváradi püspökség. Budapestről jelentik: A „Katolikus Tudósító” munkatársának alkalmá volt beszélni egy, a kormánykörökkel összeköttetésben álló magas állású egyházi férfival, aki a nagyváradi püspöki szék betöltésére vonatkozólag így nyilatkozott:

— A nagyváradi püspökség betöltésére vonatkozólag a vallás- és közoktatásügyi kormány már megtette előterjesztéseit. A római kuriával tárgyalások folytak, melyek eredményesen is végződtek. A kormány azonban a további lépések felfüggesztését és a betöltés bizonytalan időre való elhalasztását kérte. Kérelmét azzal indokolta, hogy a jelenlegi vallásalapot több oldalról nagyon igénybe vették és a kormány az üresedésben levő püspöki szék fölös jövedelmeivel is iparkodika hiányt pótolni. E tervével szemben különösen Rómában felmerült akadályokat sikerült elhárítania a kormánynak, annál is inkább, mivel a *kandidált személyére vonatkozólag már megegyezés történt.*

— Ajándék Justh Gyulának. Fővárosi tudósítónk jelenti: Justh Gyula képviselőházi elnöknek ma egy ismeretlen tisztelője egy ébenfa nyéllel ellátott ezüst-fokost küldött, melyre a következő vers van rávésve: Ha kezében vagyok, ne félj, Mert ha kell, sujtok én, Vagy győzünk, vagy meghalunk, De a haza fölött nem alkuszunk.

— Az arad-kikinda vasút építése — mint a P. N. írja — hónapokkal ezelőtt tudvalevőleg megakadt, mert a vállalkozó az elsőbbségi kötvényeket német bankoknál kénytelen volt elzálogosítani. Több mint három millió koronáról volt szó s a német intézetek, melyek a pénzt adták, egy szép napon arra ébredtek, hogy vannak elsőbbségi kötvényeik, de vasút nincs. Már-már baj lett a dologból, amikor a kormány szükségét látta annak, hogy közbelépjen. A kereskedelmi minisztérium abból indult ki, hogy a német pénzügyi intézetek teljes jóhiszeműséggel jártak el s nem méltányos, hogy akkor, amikor tőkéjüket magyar vállalatba fektették, pénzüket elveszítsék. Igaz ugyan az a körülmény, hogy a kormány képviselője a szóban forgó vicinális igazgatóságában ült, jogilag a kormányt nem kötelezte semmire, mégis — úgy látszik — inkább azt a felfogást tartotta szem előtt a minisztérium, hogy nem szabad megengedni, hogy a német pénzpiacot a magyarországi vállalkozásoktól visszaretentsék. Látszólag a legegyszerűbb megoldás lett volna, hogy a kormány az elküldött pénzeket az államkasszából pótolja. Tekintettel arra, hogy ez mintegy negyedfél milliójába került volna a kincstárnak és ebben a formában nagyon is nehezen védhető tranzakció lett volna, a kormány ettől a megoldástól eltekintett. Hosszas tárgyalások után végre abban a formában történt megállapodás, hogy az állam felügyelete alatt még rendelkezésre álló hozzájárulásokból — mintegy nyolc millió korona — felépítik a vasutat s hogy a német intézetek kamatjövödelme okvetlenül kikerüljön, az Államvasutak, valamint a posta és az Arad-Kikindai Vasút Részvénytársaság között megfelelő szerződéses megállapodás létesült. A történet dispoziciók szerint ugyanis a kiépítendő vonalnak oly nagy lesz a forgalma, hogy valószínűleg még a törzsrészvényekre is jut a jövedelemből. A vasutat egyébként a Tószögi-Freund cég fogja építeni és az építkezés minden valószínűség szerint legközelebb megindul.

— Vasquez gróf temetése. Budapestről jelentik: Vasquez gróf holttestét az Entreprise tegnap este kiszállította a farkasréti temető halottas házába és ott diszes ravatalra helyezte. A temetés ma délután négy órakor volt ugyanon.

— Lujza belga hercegnő Magyarországra költözik. Bécsből táviratozzák: Lujza belga hercegnő tegnap este Bécsbe érkezett. A hercegnő Berlinből jött Drezdán és Prágán keresztül és utjának érdekes célja van. A hercegnő elhatározta, hogy végleg otthagyja Berlint és Magyarországra költözik és itt birtokot vásárol. A belga hercegnő csak néhány napig marad Bécsben és azután Budapestre utazik.

— József főherceg a Hortobágyon. Debrecenből írják: József királyi herceg nemsokára Debrecen világhírű pusztáját, a Hortobágyot szerencsételti látogatásával, amennyiben néhány napos vadászatot fog a pusztán rendezni. A Hortobágy tudvalevőleg kitűnő vadászterület vadliba, vadvacka vadászatra. A vadászatnak e nem mindennapos fajtája csábítja a fenséget a Hortobágyra, akiről mindenki tudja, hogy szenvedélyes vadász. József főherceg, mint értesülünk, egy kisebb társasággal fog Debrecenbe menni. Vojnovich, a főherceg jószágkormányzója levelet intézett Fésüs hortobágyi korcsmároshoz, amelyben aziránt érdeklődik, hogy van-e az idén viz és mező a Hortobágyon. Tudni kell ugyanis, hogy a vadliba, mikor a Hortobágyon átvonul, csak akkor száll le a pusztaságon, ha ott van elég dus mező és elég bő viz. Ez idén úgy áll a dolog, hogy úgy mező, mint viz bőven van a Hortobágyon, a mi sikeres vadászatot helyez kilátásba.

— Temetés. A hirtelen elhunyt Loránt Dezső budapesti lapszerkesztőt — mint Budapestről jelentik — ma délután temették el. Vasárnap délután kivitték a rákoskeresztúri temetőbe, a melynek halottasházában ravatalra helyezték. A halálhírt mindenütt igaz és mély részvétellel fogadták. Özvegyénél igen számosan kondoleáltak és százával érkeztek hozzá a részvételtáviratok, amelyeknek sorát Fajérváry Géza báró, volt miniszterelnök kezdte meg. Temetésén, amely kedden délután három órakor volt, a Budapesti Ujságírók Egyesülete, az Otthon és a Szabadkőműves nagypáholy testületileg vett részt. A sirnál Purjesz Lajos és Szalay Mihály dr. mondták a bucsuztató beszédet.

— Gyulai Pál haldoklik. Budapesti tudósítónk jelenti: Gyulai Pál, a kiváló kritikus, a Budapesti Szemle nagynevű szerkesztője, néhány nap óta súlyos betegen fekszik Sándor-utcai lakásán. Az író az idén épp úgy, mint máskor, Leányujfalun töltötte a nyarat. Az ősz közeledtével azonban hanyatlani kezdett az egészsége, még pedig olyan mértékben, hogy hozzátartozói jónak gondolták, hogy Leányujfaluról beköltözzék Budapestre. Itt Farkas dr., háziorvosa kezeli. Mindennap meglátogatja kétszer. A beteg állapota olyan, hogy Aranka leányán és ápolónőjén kívül senkit sem fogadhat. — Ejjel jelentik még: A késő éjjeli órákban a 83 éves Gyulai Pál állapota oly rosszra fordult, hogy orvosai szerint minden pillanatban bekövetkezhet a katasztrófa. A beteg az esti órákban elveszítette eszméletét, azóta agónizál.

— Hegyaljai szüret. Apateleki község mai közgyűlésén a szüret megtartását október 4-ére határozták el. Termés közepesnek ígérkezik.

— Eljegyzés. Vértés Miklós okleveles gyógyszerész, eljegyezte Mayer Aduska kisasszonyt. — Kell Manó cég ajánlja csipke és szalag különlegességeit. Telefon szám 673.

— Házasulandók figyelmét felhívjuk Bruckner Lipót dus választéku butoraktrárára. — Neuman-palota. 3701

— **A fiumei kormányzó lemondása.** *Nákó Sándor* gróf fiumei kormányzó ma átadta *Wekerle* miniszterelnöknek a kormányzói állásáról való lemondását és kérte *Wekerle*-t, hogy ügyét sürgősen intézze el.

— **Az aradi 13 vértanu vesztőhelyének megváltására** újabban beérkezett adományok: Eddig befolyt 48071 kor. 01 fill., Zubor Andor gyűjtése 1050 kor., Dicsőszentmárton (Nagyküküllöm.) 20 kor. 20 fill., Verseci függ. 48-as párt 22 kor., Vállaj község 20 kor., Aradi atletikai klub gyűjtése 60 kor. 82 fill., Kaprucai körjegyző 50 kor., Kisszebeni j. főszozolgabíró 64 kor. 60 fill., Nagydobosi község 20 kor., Bácsstopolyai polgári olvasóegylet 41 kor. 80 fill., Jánosda község (Bihar-megye) 5 kor., Gyöngyöstarján község 4 kor., Verebélyi járási főszozolgabíró (Bármegye) 66 kor. 50 fill., Torda-Aranyosvármegye 197 kor. 12 fill., Varga János (Nagysomkut) 12 kor. 80 fill., összesen 44705 kor. 85 fill.

— **A szocialista tüntetés áldozatai.** A tegnapi budapesti szocialista tüntetés alkalmával történt rendőri kardhasználat következtében többen megsebesültek. Súlyos sérülésekkel a Rókus kórházban ápolják: *Szalay József* 25 éves cipész segéd, *Rakó József* 25 éves szabósegéd, *Kasza Jenő* 34 éves cipész-segéd (állapotuk esetleg életveszélyessé is válhat, koponyasérülést szenvedtek), *Sebők Lajos* 25 éves géplakatos, *Horváth Albert* 24 éves asztalos és *Varga János* 21 éves asztalos. Könnyebben sérültek és a Rókus-kórházból sebük bekötése után elbocsátották: *Tópl István* 28 éves asztalos, *Kovács N.* 29 éves könyvkötő segéd, *Zsiga István* 20 éves könyvkötő segéd, *Kovács Bernát* 18 éves szabósegéd, *Balla Sándor* 22 éves fiatalember, aki hírlapírónak adta ki magát és *Rubin Jakab* 21 éves lakatos segéd. Az előállítottak közül *Bános József* és *Szönyegi János* cipészsegédek fogvatartották, mert sem lakásuk, sem foglalkozásuk nincs. A kihágási eljárás azonban valamennyi előállított ellen folyik.

— **A vasutasok árváiért.** *Felhívás* a magyar vasutasok nejei és leányaihoz: A vasutas árvákért! Midőn a vasutas árvák napjának eszméjét a vasutas szövetség központi vezetőségében már egy évvel ezelőtt többször fölvettem, az a gondolat vezérelt, hogy a magyar vasutasok országos árvabázának mielőbbi megalkotását csak egy olyan nagyobb arányú országos mozgalom biztosíthatja, melyben a könyörületet női szív versenyezve veszi ki a maga osztályrészét a nemes munkából, hogy szegény özvegyeink könnyeit letörölje és elhagyatott árváink keserűségeit enyhíteni segítsen. Az a gondolat vezérelt, hogy a jéleti intézmények hosszú láncolatának alkotására hivatott vasutas szövetségben állandó hölgybizottságokat alakítsunk, mely bizottságok a kegyelet és könyörületes áldozásnak igazi közvetítői és zászlóvivői legyenek. Ma is ez a gondolat vezérel, a midőn szept. 30-án és okt. 1-én tartandó árvanapoktól már csak pár nap választ el bennünket. A magyar vasutasok nejeihez és leányaihoz és ezek után az egész magyar társadalom hölgyvilágához fordulunk ma, a könyöradományok gyűjtésének küszöbén, mert kiknek kenyérkereső édes apját leggyakrabban önhibáján kívül a nagyközönség élet és vagyonbiztonságának hűséges szolgálata közben ragadta el a rideg halál, azokon segíteni minden nemes szívnél elengedhetlen feltétele. Szept. 30-án és okt. 1-én dolgozzunk a vasutas árváknak. A központi szervező bizottság nevében *Bezeredy Abel* dr., a bizottság elnöke.

— **Ezresek a pályában.** Budapestről írják: Pénteken este hordár állított be az Üllői-uton levő állami menedékhelyre és egy pályás gyermeket adott át. Azt mondta, hogy egy ismeretlen nő küldte a csecsemőt. Amikor a pályát feloldották, tíz darab ezres bankjegyet találtak a vánkosok között. Az esetről jelentést tettek a rendőrségnek, amely vizsgálatot indított. A hordárt már ki is hallgatták a főkapitányságon. A tizezer koronát *Szana* igazgató a kis fiu nevére takarékpénztárban helyezte el.

— **Halálozás.** *Ozv. Tufman Adolfné* 73 éves korában Aradon. Arpad-tér 4. számú házban meghalt. E hó 29-én délelőtt tíz órakor temetik.

— **Részezen a halálba.** *Kozma Sándor* gáji gazdálkodó tegnap este tíz óra tájban házának padlásán a kéménybe vert szögrel felakasztotta magát. Mire felesége észrevette és levágta a kötélről. *Kozma* már kiszenvedett. Este nyolc órakor tért haza a városból és szomszédja társaságában megivott több üveg bort. Majd lefeküdt és hirtelen kiugorva ágyából a padlásra sietett. Az asszony azt hitte, hogy férje elfeledte a padlás ajtót bezárni. Egy ideig várta *Kozma* visszatérését, majd mikor hallotta, hogy valaki verdesi a padlásajtót, felment a padlásra. A szegen lógva találta urát aki a haláltusa alatt rugdosta az ajtót. A rendőrség részéről *Rámer István* kapitány és *Mészáros Gábor* dr. tiszti orvos jelentek meg és megállapították a halált.

— **Az aradi borszövetkezet felszámolása.** *Olár Jusztin*, az aradi cipészek termelő szövetkezetének vezérigazgatója, aki a borszövetkezet felügyelő-bizottsági tagja, mint ilyen tette a felszámolásra vonatkozó indítványt; minthogy most többen odamagyarazzák, a felszámolás valamelyes vonatkozásban volna a cipészek termelő szövetkezetével, annak kijelentésére kértünk, hogy a két szövetkezet *semmilyen összefüggésben nincs egymással* és így a cipészek termelő szövetkezte zavartalanul működik tovább.

— **Foglalás Meller Egyednél.** Érdekes, hogy *Meller*, a hírhedt uzsorás, ki mindig más anyagi bajain akart segíteni, nyakig uszott adósságban, melyet azonban, dacára nagy keresményének, esze ágában sem volt törleszteni. Vasárnap azután kellemes meglepetés érte a fogságban lévő uzsorást. *Csukási Mór* dr. budapesti ügyvéd az ügyfele megbízásából megjelent az ügyészégi börtönben *Dobrov Ede* végrehajtóval és le akarta foglalni *Meller* értéktárgyait. Onnan a rendőrfőkapitánysághoz utasították őket, mert a tárgyak még nem mentek át. Nagynehezen hozzájutott *Csukási Mór* dr. ügyvéd a pénztárnál lepecsételve fekvő értékekhez, melyek korántsem oly becsesek, mint aminek a lapok először feltüntették. Lefoglaltak 4 osztálysorsjegyet, 7 darab aranygyűrűt, közöttük 4 briliánsat, aranygyufatartót, aranycipőt, aranyzopókát, aranyórát és aranyláncot, egy ezüstfejű ernyőt, egy pár ez r koronáról szóló váltót, közöttük a híres *Kolross Ferenc*-féle váltókat, melyekért *Kolross Ferenc* a velsi fogházban ül s végül 236 korona készpénzt. *Meller* elég nyugodtan fogadta a foglalásról szóló értesítést, alá is írta a végrehajtási jegyzőkönyvet.

— **A zsinagógából.** A zsinagóga előjárósága ez uton hozza köztudomásra, hogy szukkotha este (szerdán) fél 6 órakor, csütörtökön és pénteken reggel fél 7 órakor, délelőtt fél 10 órakor kezdődik az istentisztelet.

— **Dr. Elischer Gyula meghalt.** A magyar orvosi tudományt súlyos veszteség érte: *dr. Elischer Gyula*, egyetemi tanár ma délelőtt meghalt. *Elischer Gyula* professzor egyike volt a legkiválóbb nőgyógyászainknak, de nevet szerzett a hisztológia terén is. A Vörös-kereszt egyesület Erzsébet-kórház nőgyógyászati osztályának hosszú időn át főorvosa volt. Az érdemes tudóst 1890-ben a poliklinikai egyesület főorvosává nevezték ki. Régóta veséjében szenvedett, mely az utóbbi időben állapotát válságossá tette. Hzzátartozói mindamellett nem adták fel a reményt, hogy gondos ápolással megmenthetik az életnek. A remény hiábavaló volt. Ma délelőtt *Elischer Gyula* elköltözött az élők sorából.

— **Halálos zuhanás.** Csáktornyáról írják: *Plevják István* drávaszentmihályi lakos a korezmában összeszólalkozott *Vincetics Pállal*, aki ugyancsak ittas volt s a vita hevében *Vincetics Plevjákot* kilökte a korezmából. *Plevják* a magas kijáratról lezuhanva oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy eszméletlenül terült el a gyalogjárón s reggelre anélkül, hogy közben eszméletre tért volna, meghalt. *Vincetics*-et a rendőrség letartóztatta.

— **Idill rablással.** München városát mostanában egy különös eset tartja nagy izgalomban. Egy olasz ember azt az értesítést küldte a rendőrségnek, hogy e hónap 24-én egy 18 éves suhanc egy parkba csalta. Itt visszaélt vele, azután pedig két másik suhanc ugrott ki a bokorból és ezek kirabolták. A rendőrség ugyanazon a napon két idegent tartóztatott le, akiket fajtalankodáson értek. Azt hiszik, hogy a két eset között összefüggés van és a rendőrség most már a foljelentő olaszt keresi.

— **Betörő éjjeli őr.** Gyuláról írják: *Barna Mihály* gyulai éjjeli őr betört *Weisz Mór* és társa gyulai gyáros cég irodahelyiségébe. A rendőrség gyanuja hamarosan ráterelődött s elfogták. *Barna* valószínűleg a büntetés miatti félelmében börtönének ajtajára felakasztotta magát és meghalt.

— **Ritka szép vadászszákmány.** *Bódy Bódog*, a megye egyik kiváló Nimródja e hó 25-én saját vadászterületén egy hatalmas tizes szarvasbikát hozott terítékre, amely feltörve 200 kilogrammot nyom.

— **A nagyközönség szives figyelmébe** ajánljuk *Náder Lajos* *Andrássy-tér* 20. szám alatt levő uri és női divatruházat, hol teljesen friss árúk közismert olcsó árakban kaphatók. 3706

— **Kossak** csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. *Weitzer János-utca* 3. sz. Telefon 657. 2811

— **Francia likörök** legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér *Vojtek* és *Weisz*nál.

— **Felhívjuk az uriközönség figyelmét** *Hirsch Antal* uri szabó műtermére, *Andrássy-tér* 18. sz., hol a legfinomabb szövetekből elegáns és olcsó ruhák szerezhetők be. 3632

— **Fel hívjuk az uri hölgyközönség szives figyelmét** *Guttman Izidor*, *Szabadság-tér* 15. szám alatt levő divatüzletére, hol nagy raktárt talál vászon, szövet, mosóárúk, blouzok és aljakban bámulatos olcsó árak mellett. 3641

A pénz hiénái munkában.

Látogatás az uzsorások műhelyében.

— *Budapesti levél.* —

A tragikus véget ért *Virágh Lajos* főhadnagy uzsorásának neve a múlt héten országos hírűvé lett. Ebből az alkalomból egy újságíró felkeresett egy sereg pénzügynököt és alábbi tudósításában, a tapasztalatok alapján, beszámol róla, hogy miképpen csalja lépre az áldozatokat egy sereg kalandor, akiknek nincsen is módjukban pénzkölcsönt szerezni. A tudósítás a következő:

B. Gábor pénzügynök háromszobás lakást tart a Rákóczi-uton. Az előszobában csinos szobaleány fogadja a jövevényt s a „nagyságos ur” dolgozószobájába vezeti. Az ügynök előbb fürkésző szemmel méri végig a klienst, aztán szigoruan megkérdezi tőle:

— Mi tetszik?

— Kérem szépen, olvastam az újságban, hogy ön pénzkölcsönöket szerez.

— Nos és?

— Szükségem volna...

— Ugy? Nem értem, hogy miért jön mindenki éppen hozzám? Miért nem fordul egyenesen a bankhoz? Mindenkinek én szerezek pénzt?

Igy méltatlankodik az ügynök.

— Aztán van-e kezes?

— Nincs.

— Ez baj.

Itt hosszú magyarázat következik, melynek végén előszed egy megbízó ívet, kitölteti a kienssel és kijelenti, hogy öt korona és hatvan fillér előre fizetendő. A pénz az információ beszerzésére kell. Azután felszólítja a jelentkezőt, hogy jöjjön el másnap, meglesz a pénzkölcsön.

A kliens a következő napon szivszorongva megjelenik a pénzért. Az ügynök ur nincs otthon, de egy levelet hagyott az áldozat címére, amelyben sajnálattal jelenti ki, hogy a kölcsön

nem volt megszerezhető. Az információra szedett összeget természetesen senki sem kapja vissza.

Sokkalta érdekesebben dolgozik G. József ur, akinek a gróf Károlyi-utcában van a pénzkölcsön közvetítő irodája. Egyetemi hallgatók járnak hozzá, de csak egyszer tesznek vele kísérletet. Ő csak három korona nyolcvan filléretet szed, de ennek fejében két hétig is bolondítja a kunocsajtait.

Az újságíró beszélt egy léprecsalt jogással, akinek az uzsorás napról-napra ígérte, hogy háromszáz koronás kölcsönét okvetlenül megszerzi. Hatszor ment el egymásután hozzá s mindannyiszor csak ígéretet kapott. A hetedik napon, mikor a léprecsalt egyetemi hallgató átlépte az előszoba küszöbét, az ügynök két kutyája fogadta szörnyű ugatással. A ravasz kis fenevadak minduntalan a lábszárának akartak rontani. G. József ur ugyanezt a tréfát másokkal is megcsinálta már. A kutyák karmai közül rendszerint a szolgáló szokta kimenteni a jámbor kölcsönkérőket, akik aztán feléje sem néznek többé az „irodának.”

Egy népszínház-utcai pénzügynöknél az ügynök felesége és két szép leánya fogadták a hírlapírót. Itten soha sincs otthon a „papa”, de a hat korona információ-díjat a hölgyek is szívesen átveszik. Ide a rendőrség is ellátogathatna egyszer.

Egy negyedik pénzügynök, kit szintén felkeresett egy újságíró, egy nagymező-utcai bodegában szokott tanyázni. Akinek 100—1000 koronára van szüksége, ide fárad. Itt már nem szednek információra való költséget. Sokkal zseniálisabb szélhámosság történik.

A közvetítő ur rendszerint a szomszéd-szobában tárgyal valakivel s addig két-három kliensnek odakünn kell ácsorognia a bodegában.

Jön a pincérleány és természetesen az ügynök vendégeinek rendelni illik valamit. A szélhámosság aztán a fizetésnél tűnik ki, mert:

Egy pohár vanília	—80 K
Egy sonkászemle	1.20 „
Egy pohár cognac	1.— „
Egy adag szalámi	2.— „

És ha végre beszélni lehet az ügynök urral, kereken kijelenti, hogy a kölcsönt a jelenlegi pénzügyviszonyok között nem lehet megszerezni. Mindenkinek ezt mondja. Az ügynök ur tehát csak közönséges eszköz, akinek az a célja, hogy délután három és hat óra között gavallér vendégeket csóditson a bodegába.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, szeptember 28.

Az esőzések és az azokat követő meleg napok az őszi vetési munkálatokra rendkívül kedvezőek.

A gabonaüzlet irányzata az októberre köztött határidőüzletek lebonyolításának hatása alatt áll és szilárd.

A mai piacon eladásra került:

1000 mm. buza (uj)	13:30—14:10
100 mm. árpa (uj)	6:30—6:50
100 mm. rozs (uj)	9:00—9:10
200 mm. zab (uj)	6:30—7:—
100 mm. morzsolt uj tengeri	4:50—4:60

Csőves dupla mm. 12 korona.

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 28.

Amerika 1½-el magasabb. Kínálat, vételkdv kielégítő, 50 ezer mm. 5 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	7.02—7.03	7.01—7.02
Buza 1909. októberre	14.09—14.10	14.03—14.04
Buza 1910. áprilisra	14.10—14.11	14.02—13.03
Rozs 1909. októberre	9.68—9.69	9.56—9.57
Zab 1909. októberre	7.45—7.46	7.37—7.38
Rozs 1910. áprilisra	10.03—10.04	10.93—10.96

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	670 —
Magyar hitelrészvény	774 50
Városi villamos vasúti részvény	29 —
Közúti vasút részvény	610.—

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1909. szeptember 28.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos uj	13:10—13:20
76	13:20—13:30
77	13:30—13:40
78	13:40—13:50

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos uj	13:00—13:10
Rozs uj	8:75—9:80
Árpa uj	6:40—6:50
Zab uj	6:40—6:50
Tengeri régi	7:20—7:25

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Szeptember 28. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 140—42 fillérig; fiatal közép páronként 240—280 kilogrammig terjedő súlyban 142—144 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 144—145 fillérig.

Sertéselészám: szeptember hó 24. napján volt készlet 263 3 darab, szeptember 25. napján felhajtott 1100 darab, szept. 25. napján elszállított 281 darab, szeptember 25. napjára maradt készletben: 27,692 darab. A hízott sertés üzlet irányzata vevők élénk.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1909. évi szeptember hó 29-én:

B) bérlet.

B) bérlet.

A lovag ur.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Csörgő H. gó.

S Z E M É L Y E K:

Kázmér lovag Kesztyél Ede.	Vince	Boda Ferenc.
György, apród. Beregi S.	Borbála	Follinoné E.
Hort Ede	Várnai Jenő	Zalay Margit
Alice, leánya Harmath J.	Havas	Polgár S.
Vidor M. Béla Delli Lajos.	Ozoray Isván Leó	Leó.

Kezdetek este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. szeptember 27-én, szerda:

1. Végzetes tubák. Kacagtató. — 2. Hortobágy. Látványosság. — 3. Jósolat. Dráma. — 4. Kellemetlen kaland. Bohózat. — 5. Az orosz-perzsa há. ár. Termézet után. — 6. Pall és neje. Humoros. — 7. Párbaj. Dráma. — 8. Ble-riot legújabb repülése. Termézet után.

Előadások délután 6 órától kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

AZ

Aradi Közlöny

naponta

reggel 7 órától

kapható

3661

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedő, hírlapelárusítónál

Andrássy-tér 16.

Kikellírtani

a kereskedővilágból azt a naiv hitet, hogy ma, a mikor olyan nagy versengés folyik az üzletek között, hirdetés nélkül is lehet boldogulni. Minden törekvő kereskedő :: hirdet, még pedig az ::

ARADI KÖZLÖNY-ben,

a melyet több százezer ember olvas :: vas mindennap. ::

MEGLEPŐ SZINTE CSODALATOS GYÖGYEREDMÉNYEKA

APTAMÁSI

LITHIUM-GYÖGYVIZ

zel gyomor;vese;hólyagés
bélbántalmaknál oala-
mint asthma,bronchiale,
köszvényés hugysavas
diathesis eseteiben.

KAPHATÓ Nagy Farkas
és Fejér Gyula cégeknél
8415 Aradon

Mielőtt kályhát vásárolna, tekintse meg

SZILÁGYI ÉS TÁRSA,

ARAD, Boros Beni-tér 15.

szám alatt létező, remekül felszerelt kályhagyári raktárát.

Tudományos kölcsönkönyvtár Aradon.

A társadalmi és gazdasági téren folyó mozgalmak, amelyek napjainkban mind nagyobb és előre nem sejtett arányokban nyilatkoznak meg, a tudomány terén sem maradtak hatás nélkül. A társadalmi és gazdasági intézményeknek, azok keletkezésének és életének szemlélete és leírása olyan mérveket öltött, hogy az egyetemes tudomány birodalmában főleg a társadalom-tudomány ág, amely kizárólag e kérdésekkel foglalkozik, egyre nagyobb területet követel magának. Hogy erre jelenségekkel való tudományos foglalkozás a kutató elméket mily termékenyen foglalkoztatja, arra bizonyosságot szolgáltat az a körülmény, hogy a tudományos irodalom legújabb termékeinek tulnyomó része ezzel az ismeretkörrel foglalkozik.

E kérdésben ma már ott állunk, hogy a sociológiának bizonyos alapvető ismeretét az u. n. általános műveltségnek integrans részét képezik. Csak hogy amíg ezt a köztudat vallja, addig a hivatalos pedagógia még nem jutott el addig, hogy a tanrendszerek keretében ezt a tudományágat az azt megillető helyre helyezze. Ennek az ismeretkörnek a megszerzési módja tehát egyedül az **önképzés** marad.

Ez a körülmény, nemkülönben az, hogy a sociológiai és általában a tudományos művek eladási ára ma még mindig oly magas, hogy beszerzésük jelentékeny tőkebefektetést igényel és így azok a forgalomba csak elvétve kerülnek, indítottak arra az eszére, hogy meglévő kölcsönkönyvtáramon kívül **Aradon egy nagyszabású és teljesen felszerelt**

tudományos kölcsönkönyvtárt létesítek.

A sociológia, mint bizonyos tekintetben általánosító tudomány, számos egyéb tudományágakkal áll összefüggésben olyképp, hogy annak intenzívebb művelése más tudományokkal való foglalkozást tesz szükségessé. Hogy tehát e kérdés alaposabb és behatóbb tanulmányozása is lehetővé tetesék, a könyvtár nemcsak társadalomtudományi munkákból fog állani, de

más irányú, nemzetgazdasági, politikai, biológiai, lélektani, jogbölcseleti, technikai, filozófiai és egyéb tudományágakhoz tartozó munkáknak teljes és kimerítő gyűjteménye lesz. --

Tartalmazni fogja továbbá a könyvtár azokat a műveket is, amelyek komolyabb és modernebb szépirodalom termékei és nívó tekintetében közelebb állanak a tudományhoz, mint a szépirodalomból és amelyek ugyan csak drágaságuk folytán eddig meglehetősen hozzáférhetetlenek voltak.

A folyóiratok közül a **Huszdik Század**, a **Nyugat**, a **Közgazdasági Szemle**, a **Sozialistische Monatshefte**, stb., utolsó évfolyamai, valamint további számai, megjelenésük után a könyvtár tagjainak azonnal rendelkezésére fognak állani.

Az olvasóközönség ebbeli igényei előttem ismeretlenség lévén, egyelőre magyar és német nyelvű munkák felvételét kontempáltam és pedig akként, hogy kezdetben és a továbbiakig az alapvető német nyelvű munkák vétetnek fel, a magyar művek az nban teljes számban úgy az eddig megjelentek, mint nyomban megjelenésük után az újabbak is.

Ezzel a modern tudományos könyvtárral, amely Magyarországon első ilyenmű vállalkozás leendő, Arad város közönségének intellektuális rétegeiben elsőrendű kulturális szükségletet velek kielégíteni. Tovább fejlesztésében e könyvtár az olvasó közönség mindenkori igényeihez fog alkalmazkodni és remélem, hogy az a törekvésem, miszerint Aradon ezzel igazi kulturintézményt létesítsek, nem marad meddő.

Miután e vállalat létesítése nagyobb szabású koncepciójánál fogva a magam részéről tetemes — ezekre menő, — anyagi befektetést igényel, az természetesen csak úgy lenne megindítható, ha annak prosperálására már eleve reális kiállítások volnának, illetve, ha a kockázat megtérülése, — habár csak némi részben is, — de már az alapításkor biztosíthatnak. Ennek tekintetbe vételével annak tervezete a következő lenne:

Maga a könyvtár a vezetésem alatt álló és tovább működő **szépirodalmi kölcsönkönyvtártól teljesen különálló intézmény leendő, úgy, hogy arra egész függetlenül külön előfizetés nyitattik meg.**

A könyvtár csak az esetben létesül, ha legalább 150 előfizető jelenkezik. A jelentkezések előzetesen kibocsátott és kívánatra bárkinek beküldhető előfizetési ív aláírásával történnek. Az előfizetési ív aláírásával az illető egyszersmind kötelezi magát arra, hogy a könyvtárnak legalább egy évig tagja marad.

A beérési nyilatkozatok posta útján is beküldhetők. A könyvtár mielőbbi me nyitathatása érdekében kívánatos, hogy azok néhány heten belül beérkezzenek.

Biztosítéki óvadék gyanánt az előfizetésekor egyszer s mindenkorra 3 korona fizetendő, amely összeg az előfizetés megszűntekor mindenkinek visszatérül.

Előfizetési díjak: a) mindenkori egy mű kivételére 1 hónapra 2 kor. 50 fill., negyedévre 6 kor. 50 fill., fél-évre 13 kor., 1 évre 25 kor.; b) mindenkori két mű kivételére: 1 hónapra 4 kor., negyedévre 10 kor., fél-évre 20 kor., 1 évre 35 kor.

A tagoknak a rendes területen kívül jogukban áll esetről-esetre kötetenként 20 fillerjével 10 napi időtartamra több művet is kikölcsönözni.

A terv minél szélesebb alapon való megvalósítása érdekében köszönettel venném, ha a közönség köréből az érdeklődők e tervre vonatkozó eszméiket szóbelileg vagy levélben velm közölni szivesek lennének. A beérkező utmutatások a apján annál inkább fog módomban állani, a könyvtár a szükségletnek megfelelően szervezni.

A könyvtár megalakulása után a nyomtatott katalógus haladéktalanul meg fog jelenni.

Aradon, 1909. szeptember hó.

2544

Kiváló tisztelő tel. **KERPEL IZSÓ.**

372—1909 vhtó szám.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróságnak 1909. évi Sp. II. 266/5. számú végzése következtében Dr. Czédly Károly ügyvéd által képviselt Belle János javára 600 kor. s járuléka erejéig 1909. évi június hó 18-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 1820 koronára becsült következő ingóságok, u. m. lovak, csikók, kocsik, mely ingóságok Blantz Mór, Dr. Berger Ernő, Seidner Rudi javára is, Dr. Berger Ernő javára alapfoglalásként egy lécezett kotárka nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a kisjenői kir. járásbíróság 1909. évi V. 240/2. sz. végzése folytán 600 korona tőkekövetelés, ennek 1909. évi február hó 2. napjától járó 8% kamatai 1/3% váltódíj és eddig összesen 176 kor. 74 fill.-ben bírójlag már megállapított költségek erejéig, Ottlikán leendő megtartására 1909. évi szeptember 30. napján d. u. 3 órája határidőül kitzüzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adadni

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltattak és azokra kilegitési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. ér-

telmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kisjenőn, 1909. évi szeptember hó 14-ik napján.

Balassa,

3725

kir. jbir. végrehajtó.

27739—1909.

Hirdetmény.

Az 1909. évi augusztus hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztosság által küldött összeírási jegyzék 15 darab ívét az állami jövedékről szóló 1899. évi XXV. t.-c. 17. §-a és az erre vonatkozó utasítás 17. §-a értelmében 1909. évi szeptember 27-től számítandó 8 napra a városi fogyasztási adófelügyelőségél közszemlére azzal tesszük ki, hogy azokat az érdekeltek, névszerint Himmelshbacher György, Schubkégel Ádám, Rónai Dávid Schwarcz Zseni, Pényes János, Muzslay Imre, özv. Csobay Jánosné, Csizmás Lázár, Kocsis Ferenc Gally Ferenc, Ekes József, Benjung Ferenc, Kerner Károly, özv. Gellén Józsefné és Halász Miklósné, kik italmérési engedélyt kaptak, nemcsak megtekinthetik, hanem az azokban kitüntetett forgalmi adatokra nézve úgy nevezettek, mint az aradi kereskedelmi testület és az ipartestület is nyújthatnak be a fentebb jelzett idő alatt a városi fogyasztási adófelügyelőségél észrevételeket.

Arad, 1909. szeptember 24.

A városi tanács.

Feltűnő olcsóságok!

3103

Dacára a folytonos árak emelkedéseinek, alkalmat nyujtok a t. nagyérdemű közönségnek az alant elősorolt árukat **feltűnő, mesés olcsó árakban** nyujtani:

Férfi és női szövelek,

Angol Zeffirek,

Kanavász,

Vásznak,

Chiffonok,

Asztalneműk,

Törülközők,

Legújabb Állasz barchettok,

Ágygarnitúrák,

Zsebkezők,

Zsindr és Piquet-barchetok,

Valódi Rumburgi vásznak,

stb., stb. szakmába vágó cikkek, mig ezen készlet tart.

MAUTNER R.

„OLCSÓ ÁRUHÁZA“ Hunyady-utca.

Üzleti órák: reggel 7-től 12-ig és délután 2-től 7-ig.

Értesitem uraságodat, hogy az aradi és csanádi egyesült vasutak pályaudvarán felállított fűrészelő géppel az alant felsorolt olcsó árak mellett eszközölöm a tűzifa felaprítását, egy waggon

négyvágással (egy hasáb 5 darabra) fűrészelve, hasogatva, hazaszállítva, a fakamrába beraktározva **42 korona.**

Ugyanaz hasogatás nélkül **33 korona.**

Egy waggon tűzifa három vágással (egy hasáb 4 drb.) fűrészelve, hasogatva, hazaszállítva, fakamrába beraktározva **36 korona.** 3714

Ugyanaz hasogatás nélkül **29 korona.**

Szives rendelését kérem levelező lapon hozzám juttatni, fűrésztelep ACSEV. pályaudvar, vagy Orczy-utca 5. sz.

Tisztelettel

özv. Kováts Istvánné.

TÜZIFA

APRÓ HIRDETÉSEK.

Akinek

ismeretség híján

házastársra, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdatisztára, kulcsárra, vinczellérre, kertészre,	kulcsárra, gazdasszoyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára pénzbeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége,
---	---

Aki

bérbeadni kíván

birtokot, házat, vadászterületet,	kocsit, lovat, halászatot, telket,
---	---

Aki

eladni kíván

butort, zongorát, bort, gyümölcsöt, gabonát,	üzletet, műhelyt, lakást, stb. vagy
--	--

Aki

mind Ezeket vétel vagy bérbe vétel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értekezni, ha az

ARADI KÖZLÖNY
kis hirdetés
rovatát használja.

Kérdezősködésekre csak válaszbélyeg beküldése ellenében válaszol a kiadóhivatal.

Reménynek

levele van.

Német, francia

kisasszony nevelőnői állást keres nagyobb gyermekek mellé. Cim: Demeter-utca 111a. 3712

Egy Yost írógép

teljesen jó karban eladó, ugyszintén két vasredőny és egy nagy tükör üvegtábla. Cim a kiadóhivatalban. 3711

Gyakornok

fűszernagykereskedésbe kezdőfizetéssel azonnal felvétetik. Ajánlatokat „Gyakornok“ jellegre a kiadóhivatal továbbítja. 3724

Ujdonság

Gyermekek öröme. Kertben, udvarban és belső helyiségekben is 10 személy által használható, 5 éves gyermek részéről is hajtható körhinta (ringspiel) eladó. Látható Aradon, Sina-u. 1. Iritznel. 3722

Szőlőcsomagoló papír,

kosár függőgyekek jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. sz. Telefon 308. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltetnek. 2922

Krausz Paulin

könyv- és papirkereskedése, Színházépület, 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár. Szépirodalmi és ifjúsági művek, tankönyvek, rajz- és írószerek az összes helybeli intézetek részére. Diszlevení papírok a legolcsóbb árakon. Divatlapok és folyóiratok egyenként és bérletben. Telefon 511. sz. 3241

Pintér mester.

Egy nagyobb vidéki városba egy szorgalmas és ügyes pintér kerestetik. — Bővebb felvilágosítást ad Réthy Lipót és Fia könyvnyomdája Aradon. 3688

Keresek

novemberi belépésre raktárnoki, munkafelügyelői vagy bármely hasonló állást. Hack János, Borosjenő. 3696

Őszi Divat Album,

utcai, házi toilette, Costüm, Blous és alj, valamint gyermekdivat album összesen 700 divatképet tartalmaz, a vaskos, 70 oldalas könyv ára színes képekkel **K. 250** Kapható: Ingsz I. és Fia könyv-, zenemű- és papirkereskedésében Aradon. 173

Ügyes

fiatal uri leány, házi kisasszonynak ajánlkozik helyben vagy vidékre. Cim a kiadóhivatalban. 3658

Nyomdánkban

egy ügyes

kifutó fiu felvétetik.

Használt

ó l o m
megvételre kerestetik

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli motorokat kikölesönöz, elad és felszerel 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, telefon és villamos csengő berendezési vállalata

Arad, Salacz-u. 2.

Van szerencsém igen tisztelt vendőmet és a nagyközönséget értesíteni, hogy

czipész-üzletemet

műhelyemmel együtt

Boros Béni-tér 9. sz. alá helyeztem át,

hol raktáron tartok saját készítményű mindennemű női- és férficipőket legjutányosabb árak mellett. Mérték utáni rendeléseket izléses kivitelben pontosan elkészítik, ugyszintén javításokat is.

További szives pártfogást kér, kitünő tisztelettel

Czernóczky Imre,

uri és női cipész. 3715

3361—1909. sz.

Versenyárgyalási hirdetés.

Az aradmegyei közkórház részére 1910. évben szállítandó következő szükségletekről:

1. Elsőrendű levesnek való marhahus évi szükséglet kb. 23000 kg. Borjúhús (fiatal, eleje) kb. 6000 kg. Sertéshús sültnek kb. 600 kg. Sertés zsír kb. 2300 kg.
2. Tehéntej kb. 39600 liter.
3. Gyógyáru (droguista) cikkek, évi szükséglet kb. 8000 korona értékben.
4. Kötőszárú Brums-gyapot kb. 1500 kg. Gaze kb. 20000 méter. Guttapercha papír, dupla széles, kb. 300 méter 10%-os jodoformgaze kb. 500 méter.
5. Üveg- és porcellán áru. Apróbb üveg és porcellán-áru évi szükséglete kb. 600 korona értékben. Ablak üvegelés kb. 200 kor. értékben.
6. Mosó szappan, évi szükséglet 3600 kg.
7. Maró szóda, évi szükséglet kb. 1000 kg.

Felhívtnak mindazok, kik fenti szükségletek szállítására vállalkozni akarnak, hogy ajánlatukat zárt borítékban 1 kor. bélyeggel ellátva — biztosíték nélkül — az aradmegyei közkórház igazgatósága címére f. évi október hó 20-ig küldjék be. A pályázati feltételek a közkórház irodai helyiségében a rendes hivatalos órák alatt megtudhatók.

3721

Közkórházi igazgatóság.